

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2004-2005

21 oktober 2004

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, VORMING, WETENSCHAP EN INNOVATIE

Vraag om uitleg van de heer Luc Martens tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over het studierapport 'Accent op talent'

Vraag om uitleg van de heer Jan Laurys tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over een knelpunt in de organisatie van het beroepssecundair onderwijs

Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over centra voor deeltijdse vorming en deeltijds onderwijs

Vraag om uitleg van de heer Sven Gatz tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de verschillen in bijscholingsmogelijkheden tussen arbeiders en bedienden

Vraag om uitleg van de heer Luc Martens tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de toepassing van de GON-reglementering

Vraag om uitleg van de heer Luc Martens tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over het leerlingenvervoer

Vraag om uitleg van de heer Luc Martens tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de gewenste ontwikkelingen in de basiseducatie

Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de invulling van het ambt van CLB-directeur

Vraag om uitleg van mevrouw Marie-Rose Morel tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de inpassing van de lerarenopleiding in het structuurdecreet

Vraag om uitleg van mevrouw Marie-Rose Morel tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de gelijkstelling van de opleidingsduur van de BaMa-opleidingen aan de Europese norm

Commissie voor Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie

Donderdag 21 oktober 2004

Waarnemend Voorzitter: de heer Kris Van Dijk

– *De vraag om uitleg wordt gehouden om 15.32 uur.*

Vraag om uitleg van de heer Luc Martens tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over het studierapport 'Accent op talent'

De voorzitter: Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Martens tot de heer Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over het studierapport 'Accent op talent'.

De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik had deze vraag om uitleg eigenlijk eerst ingediend als interpellatie, maar het Bureau heeft er anders over beslist. Dat illustreert dat er in dit parlement enorm ambtelijk wordt gewerkt.

Het argument om er een vraag om uitleg van te maken is dat het rapport geen regeringsdocument is. Dat is maar gedeeltelijk juist. Het document is immers tot stand gekomen onder andere op vraag van voormalig minister Vanderpoorten. Ze heeft daar ook middelen voor vrijgemaakt. Bovendien stel ik vast dat het rapport als referentiestuk is opgenomen in het regeerakkoord en in de regeringsverklaring. Het zal waarschijnlijk ook worden gebruikt in uw beleidsnota. In die zin is het toch een document waar de regering zich in grote mate mee identificeert. Ik begrijp de beslissing van het Bureau dus niet.

Ik heb veel belangstelling en sympathie voor het studierapport. Het is op het einde van de vorige le-

gislatuur al een paar keer aan bod gekomen, maar er is nooit fundamenteel over gedebatteerd. We hebben vooral een gedachtewisseling gehad.

Het rapport heeft veel reacties losgeweekt bij de vakbonden en de inrichtende machten. De studiegroep die het rapport heeft opgesteld, heeft zelf reeds een tussentijdse evaluatie gemaakt in het Congrescentrum te Gent. Ik heb daar veel waardering voor. Ik aanvaard het regeerakkoord en het feit dat dit rapport als referentie zal worden gebruikt. Toch vind ik het gewaagd om een rapport waarover nog wordt gediscussieerd, te integreren in het regeerakkoord en in het beleid.

Het rapport is een pleidooi voor anders leren, anders kiezen en anders werken. Het bevat dan ook een lijst met suggesties die op het terrein in proefprojecten worden omgezet. Op dit ogenblik zijn er dus een aantal scholen die projecten hebben ingediend waarvoor eerst de wettelijke basis ontbrak, maar ondertussen heb ik begrepen dat de regering die projecten heeft goedgekeurd. Ze hebben nu ook een wettelijke basis gekregen door een besluit van de regering.

Het rapport wordt nu dus gebruikt als referentiestuk. U neemt daardoor toch een risico dat in het verlengde ligt van de combinatie van onderwijs, vorming en werk. U hebt daarvoor gekozen, en dat zal u in een situatie brengen die te vergelijken is met de situatie waarin president Mitterand van Frankrijk ooit terecht kwam in de internationale politiek. Om niet verdacht te worden van al te veel socialistische en communistische sympathieën moest hij uitdrukkelijk goede relaties met Washington onderhouden. Daardoor werd hij een trouwere bondgenoot van Washington dan sommige presidenten die zich anders oriënteerden.

Martens

Door het gebruiken van het studierapport 'Accent op talent' zult u dus verplicht zijn om telkens te zeggen dat onderwijs veel meer is dan werk. U zult zich dus voortdurend moeten verdedigen, en voortdurend moeten zeggen dat onderwijs ook persoonsvorming en oriëntatie inhoudt.

Hoe kijkt u vanuit uw bevoegdheden tegen dat rapport aan? Op het veld is er immers kritiek te horen van pedagogen, vakbonden en bepaalde instanties. Wat is uw sterkte-zwakteanalyse van dit rapport?

Bepaalde beleidssuggesties in het rapport hebben te maken met zaken die zich onder voormalig minister Vanderpoorten ontwikkeld hebben in de regionale technologische centra. Dat is een van die punten waarvan we gevoeld hebben dat de waarde zeer ongelijk is. Een aantal zaken werden goed geïmplementeerd, maar in andere gevallen ging het om een louter bijkomende budgettaire injectie om de infrastructuur beter uit te bouwen. Bovendien zijn die centra ongelijkmatig over Vlaanderen verdeeld. Hoe verhouden de aanbevelingen van het rapport zich tot de conclusies van de evaluatie van de regionale technologische centra en de VEV-nota 'De markt van het leren'?

Ik heb het gevoel dat het rapport niet alleen relevant is voor het TSO en het BSO, maar voor het secundair onderwijs in het algemeen. De mogelijkheid om andere keuzes te maken, anders te onderwijzen en anders te werken, omvat niet enkel aanbevelingen die voor het beroeps- en het technisch onderwijs gelden: in wezen vraagt dit alles om een nieuwe cultuur, een nieuwe stijl en een nieuwe benadering. Het gaat hier om een nieuw schoolconcept en een nieuwe vorm van interactie.

Mijnheer de minister, is dit ook uw interpretatie van het document? Bent u van mening dat we naar een veel bredere toepassing moeten streven? De tot op heden goedgekeurde projecten zijn in het TSO en het BSO ingebed. Indien u vindt dat de toepassingsmogelijkheden breder zijn, dan moeten die proeftuinen binnen het ASO en zelfs binnen het KSO een kans krijgen. Het KSO is een onderwijsvorm die in dergelijke discussies vaak wordt vergeten. Deze onderwijsvorm blijft wel bestaan, maar dreigt soms wat te verkommeren. Een bloem heeft af en toe wat zon nodig om open te bloeien. Wat is uw mening over dit breder toepassingsveld?

De aanbevelingen van het rapport zijn budgettair niet neutraal. Ze hebben een aantal consequenties. Zo pleit het rapport voor het oprichten van een innovatiefonds. Hier wordt zelfs een concreet cijfer aan verbonden. Dit fonds zou over een bepaald percentage van het onderwijsbudget moeten kunnen beschikken. Op die manier zou een kanaal worden gecreëerd om innovatie binnen het onderwijs op een meer gestructureerde en meer systematische manier te realiseren.

Mijnheer de minister, beschikt u hiervoor over voldoende budgettaire ruimte? Weet u hoeveel middelen hiervoor nodig zullen zijn? Over welke ruimte beschikken we om ons over dit rapport te ontfemen? Die middelen zijn in de begroting ingeschreven. Betekent dit dat ze ook zijn verworven?

Zullen we het in de toekomst nog met u over de beleidssuggesties in het rapport kunnen hebben? De aanbevelingen in een rapport kunnen niet enkel door een minister worden waargemaakt. De opdracht van een minister is zeer belangrijk. Uiteraard vinden de grootste vernieuwingen niet in Brussel plaats. Vaak moet de politiek een positieve dynamiek in de samenleving volgen. De politiek moet hiervoor de nodige ruimte creëren en, door middel van concrete beleidsmaatregelen, in structurele ondersteuning voorzien. Het is evident dat de echte vernieuwing op het terrein zelf moet ontstaan.

Dit betekent dat alle actoren zich moeten engageren. Zoals ik daarnet al heb gezegd, stellen een aantal actoren zich bijzonder sceptisch op. Het rapport heeft immers bepaalde consequenties. Ik denk hierbij aan de wijze waarop het personeel wordt ingezet, aan de wijze waarop praktijk en theorie worden georganiseerd en aan de structurele ruimtelijke vragen die hieruit voortvloeien.

Mijnheer de minister, hoe denkt u een voldoende groot draagvlak te creëren? Ik denk hierbij niet aan een absolute consensus. Dit zou immers dodelijk zijn. U moet bij de verschillende actoren een positieve dynamiek op gang brengen. U moet alle betrokkenen ervan overtuigen aan dit project mee te werken.

De concrete onderwijsprojecten zijn door de vorige minister van Onderwijs geselecteerd. U hebt deze projecten enkel de nodige wettelijke basis gegeven. Op basis van welke criteria zijn deze projec-

Martens

ten eigenlijk geselecteerd? Over welke budgetten kunnen de projecten beschikken? Wat is de verhouding tussen de onderwijsnetten? Ik vind uiteraard niet dat beslissingen enkel op basis van deze afweging moeten worden genomen, maar het grootste gewicht mag evenwel niet bij één enkel net liggen. Een dergelijke eenzijdigheid zou niet normaal zijn, zeker indien het om een net zou gaan dat a fortiori het kleinste aandeel van de onderwijsmarkt vertegenwoordigt. Dit zou vragen oproepen. Welke conclusies of aanbevelingen kunt u ter gelegenheid van de tussenevaluatie naar voren brengen? Het gaat hier tenslotte om projecten die al een tijdje lopen en die door u zijn verlengd. Ik ga ervan uit dat deze verlenging op basis van een tussentijds rapport is gebeurd.

Mijnheer de minister, zal er in de nabije toekomst voldoende ruimte zijn om een nieuwe reeks projecten een kans te geven, om nieuwe proeftuinen in het leven te roepen en om te zoeken naar de in het rapport aangegeven grenzen en mogelijkheden?

De voorzitter: Mevrouw Michiels heeft het woord.

Mevrouw An Michiels: Mijnheer de voorzitter, ik zou me bij de vraag om uitleg van de heer Martens willen aansluiten. Ik heb 'Accent op talent' ook gelezen. Vanuit mijn eigen ervaringen als leerkracht in het TSO en het BSO heb ik hierin een aantal interessante denksporen gevonden die zeker verder moeten worden onderzocht.

Ik heb ook een reeks praktische vragen. Aangezien ze grotendeels overeenkomen met de vragen van de heer Martens, zal ik ze evenwel niet stellen. Ik wil niet in herhaling vallen.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mijnheer de voorzitter, alvorens een korte algemene beschouwing te geven, zal ik de vragen van de heer Martens punctueel trachten te beantwoorden.

In juni 2003 heeft een onder de vleugels van de Koning Boudewijnstichting opererende task force zestien projecten geselecteerd. Deze selectie is op basis van zeven criteria doorgevoerd. Ten eerste, de manier waarop het projectvoorstel aansluit bij

de concepten die in 'Accent op talent' naar voren zijn geschoven. Ten tweede, de betrokkenheid van de hele school bij het projectvoorstel en het draagvlak om dit engagement te realiseren. Ten derde, de timing en de haalbaarheid van concrete realisaties in de loop van het schooljaar 2003-2004. Ten vierde, de mate waarin de beoogde aanpak en de projectresultaten transfereerbaar naar andere scholen zijn en als innovatief kunnen worden beschouwd. Ten vijfde, de geloofwaardigheid van het initiatief als een voorbeeldproject. Ten zesde, de mate waarin de school het label van de Koning Boudewijnstichting en de ondersteuning van de task force nodig zal hebben om het projectvoorstel in een regelarme omgeving te realiseren. Ten zevende, de mate waarin de commissie door middel van een dergelijk project de argumentatie van en de voorbeelden in het Witboek kan voeden.

Ik moet eerlijk bekennen dat ik geen idee heb van de verdeling van de projecten over de verschillende onderwijsnetten. Ik heb niet de indruk dat er een groot probleem is. U schijnt dat ook niet te willen suggereren. Ik heb de gegevens niet bij mij. Op basis van wat ik heb gezien lijkt de spreiding – ook geografisch – over de netten mij vrij normaal.

De heer Luc Martens: Mijnheer de minister, mij viel wel op dat bepaalde provincies beduidend meer van die projecten hebben dan andere. Tussen de netten zal die verhouding wel kloppen - ik heb de optelling niet gemaakt -, maar regionaal ligt dat wat anders. Wat West-Vlaanderen betreft, ben ik iets alerter. Daar waren nauwelijks projecten. Daar kunnen redenen voor zijn. Misschien werden er geen projecten ingediend.

Minister Frank Vandenbroucke: Deze 16 projecten werden in de loop van het schooljaar begeleid door de KBS, die een samenwerkingsverband heeft afgesloten met Deloitte, en een aantal ambtenaren van het departement Onderwijs. Vanaf december zal de begeleiding vanuit het departement Onderwijs worden voortgezet. De begeleiding zal gebeuren door een drietal gedetacheerden, waarvoor de wervingsprocedure momenteel loopt. Gezien het korte tijdsbestek is een echte evaluatie van de projecten nog niet mogelijk. Het was een zeer bewuste keuze om zelf in het departement de opvolging van de begeleiding te verzorgen.

De Vlaamse Regering keurde een besluit goed waarin een aantal afwijkingen van de regelgeving

Martens

werd opgenomen. De administratie onderzoekt momenteel in welke mate de projectscholen van deze afwijkingen gebruik hebben gemaakt. We willen goed kunnen inschatten wat het nut ervan was.

Wat het budget betreft, werd voor het schooljaar 2003-2004 door de KBS 750.000 euro aan het project 'Accent op talent' besteed. Dit bedrag werd aangewend voor de begeleiding door Deloitte. Het ging daarbij om de ondersteuning in mankracht, vorming, de organisatie van netwerkdagen, de organisatie van de forumdag in Gent, enzovoort, en de voorbereiding, redactie en publicatie van het Witboek.

Voor het schooljaar 2004-2005 is een bedrag van 300.000 euro uitgetrokken. Dit bedrag omvat de loonkost van de drie gedetacheerde personeelsleden, het aankopen en organiseren van vorming, het organiseren van netwerkdagen en andere vormen van ondersteuning. Daarnaast krijgen de projectscholen voor drie schooljaren, namelijk 2003-2004, 2004-2005 en 2005-2006, een extra personeelslid, dat moet instaan voor de coördinatie van het project. Projecten waar meer dan twee scholen aan deelnemen, krijgen een drievierde betrekking. Projecten waar één of twee scholen aan deelnemen, krijgen een halve betrekking.

De publicatie op 8 december 2004 van het Witboek door de Koning Boudewijnstichting is een belangrijke stap. Daarin zullen de krachtlijnen voor toekomstgerichte onderwijshervormingen worden uiteengezet. Het zal officieel worden overgemaakt aan het Vlaams Parlement en aan mezelf. Daarna kan het parlement interessante hoorzittingen organiseren. Ik wil me daar echter niet mee inlaten.

Het is enigszins voorbarig nu vooruit te lopen op de inhoud van dit rapport. Het zou echter evenmin goed zijn er niets over te zeggen. Het regeerakkoord bevat heel wat raakvlakken met het gedachtegoed van de eerste teksten van de Koning Boudewijnstichting. Er zullen ongetwijfeld heel wat raakvlakken zijn met wat er uiteindelijk in het Witboek zal staan. Mijnheer Martens, u had het zelf over 'anders leren', 'anders kiezen', 'anders werken' en 'anders sturen'. Ik ben ervan overtuigd dat dit erg passend zal zijn als samenvatting van het Witboek. Dit is zeker niet in strijd met een groot

deel van de filosofie van het regeerakkoord. Er zijn ook heel wat praktische raakvlakken. De methodologie die in de eerste cyclus werd voorgesteld, zal ook in de tweede interessant zijn. Scholen en scholengemeenschappen krijgen de kans om proeftuinen te ontwikkelen en eruit te leren.

We zullen later een debat voeren over de discussienota, die ik in afwachting van de beleidsnota volgende week wil indienen. We moeten zeker kiezen voor de methodologie van de proeftuinen. De assen waarop de proeftuinen worden georganiseerd, moeten we zeer precies identificeren. We moeten vermijden dat scholen waar op zich reeds interessante vernieuwingen aan de gang zijn, zaken krijgen opgedrongen. Op de assen moeten proeftuinen kunnen ontstaan. Scholen kunnen daar ondubbelzinnig op inschrijven. Dat kunnen er verschillende zijn. In het Witboek zullen ongetwijfeld verschillende assen zitten.

We moeten ook het nodige decretale kader tot stand brengen om dit alles mogelijk te maken. Dat is een vrij prioritaire zaak. Als we daar te veel tijd aan zouden besteden door heel lang te wachten en door een zeer lang debat te voeren over het kader, dan zullen we voor het einde van de legislatuur geen zinvolle cyclus van experimenten ter beschikking hebben. Ik ga ervan uit dat een zinvolle cyclus in ideale omstandigheden 3 of misschien 2 jaar duurt. Vooraleer we aan conclusies toe zijn, riskeren we reeds in de volgende legislatuur te zitten. Er is dus een probleem qua timing. We zullen dat probleem hier goed moeten beheren.

Ik zal nu een paar algemene bedenkingen maken, later zal de discussie volgen over de beleidsnota. Mijnheer Martens, intuïtief ben ik geneigd het met u eens te zijn. We moeten in de breedte gaan. Het gaat hier niet enkel om het BSO en het TSO, we moeten die zaak bekijken als het Witboek er is. U hebt zeker gelijk dat de vernieuwing niet uit Brussel komt. Ik wil daar nog iets aan toevoegen. Nu de KBS met een definitief en omvangrijk rapport uitpakt, mag de commissie of de Vlaamse Regering niet zeggen dat ze het gewoon zal overnemen en uitvoeren. Dat gaat niet. We moeten het rapport 'interioriseren' in het onderwijsbestel. Het departement Onderwijs moet het tot zich nemen en kritisch bekijken. Hetzelfde geldt voor de hele onderwijswereld, alle actoren, vakbonden, koepels, begeleidingsdiensten, enzovoort. We mogen niet gewoon kopiëren. We moeten de zaak verwerken

Martens

in iets dat uiteindelijk de basis zal vormen van proeftuinen en vernieuwing.

Dit moet redelijk snel gebeuren. Dat is ook reden waarom ik, in overleg met de KBS, heb beslist de begeleiding nu reeds in het departement te laten verzorgen door drie gedetacheerde leerkrachten. De KBS staat daar trouwens volledig achter. Ze ziet ook wel in dat dit het beste recept is voor een duurzaam succes van dit gedachtegoed.

Ik wil op de mogelijke inhoud van het Witboek niet vooruitlopen. Dat zou onheus zijn. Binnen afzienbare tijd zullen we het hier wel bespreken.

De voorzitter: De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik wil hier nu niet ingaan op het feit of alle vragen zijn beantwoord. Daar gaat het niet echt om. Essentieel is wel dat we op korte termijn een goede discussie moeten trachten te voeren.

Ik ben het met u eens als u het hebt over het begrip 'interioriseren'. We moeten zorgen voor een culturomslag. Met cultuur bedoel ik dan het geheel van gedragingen, attitudes, manieren van denken. Die actoren die dragende krachten zijn, moeten er zich in belangrijke mate mee kunnen identificeren, ook emotioneel. Op die manier is er een kans dat een perspectief wordt geboden tot vernieuwing die van onderuit ontstaat. Ik ben zeker bereid hier verder over te discussiëren.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Jan Laurys tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over een knelpunt in de organisatie van het beroepssecundair onderwijs

Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over centra voor deeltijdse vorming en deeltijds onderwijs

De voorzitter: Aan de orde zijn de samengevoegde vragen om uitleg van de heer Laurys tot de heer Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over een knelpunt in de organisatie van het beroepssecundair onderwijs en van mevrouw Helsen tot minister Vandenbroucke, over centra voor deeltijdse vorming en deeltijds onderwijs.

De heer Laurys heeft het woord.

De heer Jan Laurys: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, een misverstand is er de oorzaak van dat ook mevrouw Helsen dezelfde vraag stelt. Ik zal het hier kort houden, want zij komt uit de sector en kent het dossier beter dan ik. Ik beperk me tot de essentie. Het deeltijds onderwijs is ongeveer twintig jaar geleden ingevoerd om tegemoet te komen aan de verlenging van de leerplicht. Zo wilde men jongeren die schoolmoe zijn maximale kansen op aangepaste vorming verschaffen. Daartoe probeerde men om de deskundigheid inzake onderwijs, cultuur en economie te bundelen in het concept 'alternerend leren en werken'.

Op dat ogenblik bestonden middenstandsl leercontracten al. Er kwamen toen nieuwe voorzieningen: het deeltijds beroepssecundair onderwijs en de erkende deeltijdse vorming. Het gaat om drie systemen, elk met hun eigen regelgeving en betoelaging, elk afgestemd op een specifieke sector. De drie departementen Onderwijs, Cultuur en Economie hadden zitting in een erkenningscommissie die de vormings- en onderwijsrichtingen moesten erkennen. In 2003 is de sector van de deeltijdse vorming overgeheveld naar het onderwijs. Mijn vraag heeft daarmee te maken.

Vanaf dit jaar zullen jongeren die deeltijds onderwijs volgen en beëindigen, een volwaardig getuigschrift van de tweede graad bijzonder secundair onderwijs ontvangen. Dat is uiteraard positief. Het is een eerste stap naar de gelijke behandeling van het alternerend leren en het klassieke onderwijs. Het probleem is wel dat jongeren die deeltijdse vorming volgen met een probleem zitten. In omzendbrief SO 66 zou nog staan dat de algemene vorming in een centrum voor deeltijdse vorming niet in aanmerking komt voor het behalen van een getuigschrift van de tweede graad bijzonder secundair onderwijs.

Laurys

Dat is een probleem voor de sector zelf. Er ontstaat een discriminatie tussen twee groepen van leerlingen die een gelijkaardige onderwijsvorm volgen: tussen zij die deeltijds onderwijs volgen en zij die deeltijdse vorming volgen. Als de centra voor deeltijdse vorming niet het perspectief kunnen bieden dat men op het einde van de rit een getuigschrift kan halen, zullen leerlingen niet meer naar hen worden doorgestuurd. Ik begrijp wel waar het probleem ligt. Onderwijs stelt dat de kwalificering van een opleiding een zaak van onderwijs is. Hetzelfde probleem stelde zich in verband met de verworven competenties, wat aanleiding gaf tot een discussie tussen Onderwijs en de SERV en zijn beroepsprofielen.

De overheveling van Cultuur naar Onderwijs impliceert nochtans dat deeltijdse vorming wordt beschouwd als een onderwijsvorm. Bijgevolg houd ik vast aan mijn standpunt dat er een discriminatie is ontstaan die best zo snel mogelijk wordt weggerukt. Wat is het standpunt van de minister terzake? Overweegt hij om initiatieven te nemen om die discriminatie weg te werken?

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, de heer Laurys heeft hier het probleem goed ingeleid. Ik zal dat niet allemaal herhalen. Mijn vraag gaat voornamelijk over de overheveling van de deeltijdse vorming van Cultuur naar Onderwijs. Die overheveling biedt zeker mogelijkheden om de verschillende systemen beter op mekaar af te stemmen. Bij de overheveling is ook beslist dat er in de loop van 2004 een nieuw besluit zou worden uitgewerkt ter vervanging van het besluit van de Vlaamse Regering van 31 juli 1990. Dat is voor de werking van de centra erg belangrijk. De sector worstelt al jaren met een begrotingstekort. De totale begroting voor het jaar 2004 is ongeveer 4.400.000 euro. Dat is onvoldoende. De sector wordt ook getroffen door laattijdige betalingen. Ik hoop dat deze problemen worden opgelost.

Mijn vragen aan de minister luiden als volgt. Wat is de stand van zaken inzake de uitwerking van een nieuw besluit? Wat is de toestand van de financiering van de centra? Tijdens de afgelopen zittingsperiode is voor een periode van twee jaar een er-

kenningsstop voor centra voor deeltijdse vorming ingevoerd. In die periode wilde men een beter inzicht verwerven in de sector. Dat is gebeurd. Kan de minister meer informatie geven over de erkenning van centra voor deeltijdse vorming? Mijn laatste vraag heeft betrekking op de kwalificaties, attesten en certificaten die dankzij alternerend leren kunnen worden behaald. Het is belangrijk dat er duidelijkheid wordt gecreëerd. De verschillende systemen moeten dezelfde kansen krijgen. Op dit ogenblik kan elk centrum eigen accenten leggen in de vorming die het aanbiedt. Dat is precies de kracht van het deeltijds onderwijs.

Jongeren die in het voltijds onderwijs afhaken, vinden dankzij de verschillende systemen van alternerend leren en werken dikwijls opnieuw de weg naar de studie. De keuze van een leerling voor een bepaald centrum voor deeltijds beroepssecundair onderwijs of een centrum voor deeltijdse vorming wordt meestal niet gemaakt op basis van de kwalificaties die men er kan behalen, maar op basis van vrienden die er al onderwijs volgen, van methodieken die er worden gebruikt of van de specifieke individuele begeleiding die er wordt aangeboden. Ik pleit er daarom voor dat er een eenvormigheid wordt uitgewerkt voor het verlenen van getuigschriften, attesten en certificaten voor vergelijkbare vormings- en opleidingspakketten van de centra voor deeltijdse vorming die onder het departement Onderwijs vallen en deze van de centra voor deeltijds beroepssecundair onderwijs. Hoe is de toestand inzake getuigschriften, attesten en certificaten vandaag, en wat denkt de minister hierover?

Ik vind het belangrijk eraan te herinneren dat we hier spreken over kwetsbare leerlingen, onder meer op de arbeidsmarkt. In het regeerakkoord wordt het doel vooropgesteld om de uitstroom van ongekwalificeerden te voorkomen en mensen ertoe aan te zetten levenslang te leren. Deze jongeren moeten daartoe optimale kansen krijgen. Ik neem graag van de minister wat hij hierover denkt.

De voorzitter: De heer Marginet heeft het woord.

De heer Werner Marginet: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, ik begrijp het probleem en de vragen en opmerkingen van de vraagstellers, die ik ook grotendeels kan onderschrijven. Discriminaties wegwerken, is uiteraard een goede zaak. Het moet dan wel over dezelfde

Marginet

opleidingsniveaus gaan. Eerlijk gezegd, betwijfel ik dat een beetje. Kan het derde jaar maatschappijgerichte vorming altijd worden gelijkgesteld met het getuigschrift van de tweede graad van het beroepssecundair onderwijs?

Daar heb ik bedenkingen bij. Ik vraag me af of de einddoelen van beide naast elkaar werden gelegd. De methodieken zijn sterk verschillend. Er wordt met thema's gewerkt: bijvoorbeeld sport, rekenen, taal en een aantal vaardigheden worden verwerkt in de leertijd.

Ik ben geweest leerkracht maatschappijgerichte vorming van het deeltijds onderwijs. Ik besef dat er voor de centra voor deeltijds onderwijs en deeltijdse vorming veel onduidelijkheden zijn die moeten worden opgelost – voor de jongeren, maar ook voor de lesgevers. Er is ook al geweest op de wisselende overheden. Onderwijs en cultuur zijn sterk verschillend. Over dit punt zullen nog veel debatten worden gevoerd.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: In aansluiting op een advies van de Vlaamse Onderwijsraad heeft de Vlaamse Regering op 5 maart 2004 een wijziging goedgekeurd van het besluit van 31 juli 1990 op de organisatie van het deeltijds beroepssecundair onderwijs. Deze wijziging heeft betrekking op een nieuwe studiebekrachtiging die vanaf het schooljaar 2004-2005 wordt ingevoerd en die als een eerste concrete maatregel geldt binnen een breder plan tot valorisatie van deze onderwijsvorm.

Het ontwerp van dit wijzigingsbesluit werd overlegd met de representatieve verenigingen van de inrichtende machten op 8 oktober 2003. Op deze bijeenkomst werd tussen de overheid en de vertegenwoordigers van de schoolbesturen een consensus bereikt over inhoud en strekking van de tekst, ook wat betreft de voorwaarden waaronder in het DBSO een getuigschrift van de tweede graad secundair onderwijs wordt uitgereikt.

Na definitieve goedkeuring van het besluit, na advies van de Raad van State, werd met de representatieve afgevaardigden informeel de nodige aanpassingen aan de omzendbrief SO 66 besproken.

Daarbij werd overeengekomen dat de aanpassingen pas na de deliberaties van het schooljaar 2003-2004 aan de onderwijsinstellingen zouden worden meegedeeld, teneinde te vermijden dat de nieuwe richtlijnen ten onrechte onmiddellijk – en dus vroegtijdig – zouden worden toegepast. De elektronische verspreiding via Edulex heeft uiteindelijk op 1 juli 2004 plaatsgevonden. De voorbereiding en kennisgeving van dit dossier zijn dus ordentelijk verlopen.

Het getuigschrift van de tweede graad secundair onderwijs dat in het DBSO wordt geïntroduceerd, is identiek aan dat van het voltijds secundair onderwijs. Een van de voordelen is dat leerlingen DBSO kunnen overstappen naar een derde graad voltijds onderwijs.

Om absolute gelijkwaardigheid te bewerkstelligen, wordt de toekenningsmogelijkheid gekoppeld aan een reeks strikte voorwaarden, waaronder het hanteren van leerplannen voor de algemene vakken, de verplichte werkervaring en het organiseren van 15 wekelijkse lessen in eigen beheer. Met dit laatste wordt bedoeld dat het overdragen door een centrum DBSO van een deel van de opleiding aan een centrum deeltijdse vorming, via een samenwerkingsakkoord, niet in aanmerking komt bij uitreiking van het voormeld getuigschrift.

Uitgangspunten hierbij zijn dat het vormingswerk niet onderworpen is aan de regelgeving op leerplannen en eindtermen en aan de bekwaamheidsbewijzen voor het onderwijzend personeel enerzijds, en niet doorgelicht wordt door de onderwijsinspectie anderzijds. Zonder een waardeoordeel uit te spreken, zijn de huidige kwaliteitscriteria voor het vormingswerk met andere woorden niet dezelfde als die voor het gewoon secundair onderwijs.

Het vormingswerk ressorteert sedert september 2003 niet langer onder het departement Cultuur, maar onder het departement Onderwijs. Van die gelegenheid werd gebruik gemaakt om een nieuwe transparante regelgeving te concipiëren die in de plaats komt van de complexe regelgeving van 1990 en die, tot op zekere hoogte, strookt met de actuele bepalingen voor het DBSO.

Een ontwerp van de onderwijsadministratie werd eerder dit jaar besproken met een afvaardiging van het vormingswerk. Deze gesprekken werden ech-

Vandenbroucke

ter opgeschort omwille van het einde van de vorige legislatuur en, vooral, omdat intern nog een aantal knelpunten rond financiering en personeelsstatuut moeten worden uitgeklaard. De behandeling van het dossier zal evenwel zo spoedig mogelijk worden heropgestart, aangezien het de bedoeling is de nieuwe regeling op 1 september 2005 in werking te laten treden.

In het kader van deze gesprekken zal de problematiek van het getuigschrift van de tweede graad secundair onderwijs aan bod komen. Meer bepaald moet onderzocht in hoever de uitzonderlijke situatie van de doelgroep – waarin het vormingswerk beweert zich te bevinden – wel of, voorwaardelijk, geen hinderpaal vormt voor een studiesanctionering inherent aan het gewoon secundair onderwijs. In afwachting van de conclusies wens ik ter zake geen uitspraak in de ene of andere richting te doen en wordt de regelgeving DBSO, zoals op 5 maart 2004 gewijzigd, onverkort toegepast. Intussen werd deze informatie desgevraagd ook mondeling aan de koepelorganisaties en aan de centra DBSO en vormingswerk bevestigd.

Eveneens in afwachting van een nieuw systeem blijven de centra vormingswerk volgens de tot nu toe bestaande modaliteiten gefinancierd. Een nieuwe regelgeving zal de bestaande erkenningen normaliter niet in het gedrang brengen.

Mevrouw Helsen, u had ook nog een vraag over de begroting. Aangezien die niet was opgenomen in de schriftelijk ingediende vraag heb ik geen antwoord, waarvoor mijn verontschuldigingen.

De voorzitter: De heer Laurys heeft het woord.

De heer Jan Laurys: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. Het gaat nog iets verder dan ik dacht. Het gaat niet louter over de stelling dat onderwijs zich het recht wil voorbehouden om getuigschriften en diploma's uit te reiken. Het vormingswerk is ook niet onderworpen aan de leerdoelstellingen en de doorlichting van het onderwijs.

Aangezien nog een onderzoek wordt gehouden, moet de mogelijkheid worden overwogen aan het vormingswerk dezelfde regels en verplichtingen op te leggen. Ik begrijp dat dit niet gemakkelijk zal

zijn, maar voor de jongeren is het getuigschrift BSO een belangrijke stimulans.

De regeling zal in werking treden op 1 september 2005, maar de telling van het aantal leerlingen zal gebeuren in februari 2005. Als maatregelen moeten worden genomen, moet dit gebeuren voor die datum.

Minister Frank Vandenbroucke: De centra voor deeltijdse vorming hebben een ander regelgevend kader en daardoor ook andere methodieken. Er is dan ook een spontane taakverdeling ontstaan tussen deze centra en het DBSO.

Het is niet evident om alles wat tot het departement Onderwijs behoort te onderwerpen aan de klassieke onderwijsmethodieken. Dit is niet vanzelfsprekend, waardoor het gestelde probleem niet gemakkelijk kan worden opgelost.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Mijnheer de voorzitter, het is belangrijk dat zowel op korte als op lange termijn een oplossing wordt geboden voor de verschillende systemen. Het is niet gemakkelijk dit snel te regelen, maar ik dring erop aan want de centra stellen zich vragen over de rol die ze in de toekomst nog kunnen spelen. Voor de werking van de centra is het belangrijk dat er duidelijkheid komt.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Sven Gatz tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de verschillen in bijscholingsmogelijkheden tussen arbeiders en bedienden

De voorzitter: Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Gatz tot de heer Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de verschillen in bijscholingsmogelijkheden tussen arbeiders en bedienden.

De heer Gatz heeft het woord.

De heer Sven Gatz: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, we weten allemaal dat in de politieke wandelgangen de vraag wordt gesteld hoe we ons als Vlaanderen best inschrijven in de zich verder ontwikkelende kennismaatschappij.

In een dynamische economische context zal het menselijk kapitaal een steeds belangrijker rol spelen. Een prioritaire doelstelling is het bieden van ontwikkelingsmogelijkheden aan dit menselijk kapitaal. Elke werknemer moet de kans krijgen zijn of haar vermogens ten volle te ontwikkelen. Elk initiatief in dat verband moet worden gestimuleerd en beloond.

Voor veel werknemers bestaat deze mogelijkheid al. Veel bedrijven hebben immers ingezien dat dergelijke kansen zowel voor de werknemer als voor de werkgever een positief effect genereren en dat zowel op professioneel als persoonlijk vlak. Spijtig genoeg moeten we werknemers in dit geval nog al te vaak benoemen als bedienden, aangezien dergelijke ontplooiingskansen niet of in te geringe mate aan arbeiders worden toebedeeld. Hiermee ben ik aan een oud zeer gekomen dat al te lang de Belgische arbeidsmarkt en de dynamieken die daaruit zo nodig moeten ontspruiten, beïnvloedt: het fel verouderde en verzurend werkende onderscheid tussen het statuut van de arbeider enerzijds en bediende anderzijds.

De arbeider moet zich tevreden stellen met een regeling rond onder meer de lagere opzeggvergoeding, de mindere inkomensgarantie bij ziekte, weinig participatiemogelijkheden in de onderneming en de onmogelijkheid om bepaalde opleidingen te volgen en als gevolg hiervan de gemiste kans om in zijn werk te kunnen doorstromen. Dergelijke onrechtvaardigheden zouden in veel andere Europese landen heel wat wenkbrauwen doen fronsen. Het arbeidersstatuut in België is dan ook een van de minst bevoorrechte in Europa. Ons bediendestatuuut daarentegen is een van de meest bevoorrechte. Deze situatie werd al meer dan tien jaar geleden door het Arbitragehof als fundamenteel verouderd en onrechtvaardig beschouwd en geleidelijk aan zou dit onderscheid moeten verdwijnen. Er is echter nog maar bitter weinig veranderd, een mening die onder meer door een van de specialisten ter zake, professor Blanpain, wordt onderschreven.

De redenen voor de inertie hebben diepe historische syndicale wortels en vormen een van de meest

ambigue vaststellingen uit ons sociaal landschap. De vakbonden wier opdracht er juist in bestaat om de belangen van hun leden te behartigen, slaan hier niet in omwille van hun eigen structuren. Het zijn immers ook zij, maar niet alleen zij, die het onderscheid tussen arbeider en bediende op een structurele wijze in hun organisatie behouden. Ze weten immers dat de invoering van een eenheidsstatuut kan betekenen dat er aan het zeer beschermde statuut van de bediende zal worden gesleuteld. Een andere reden bestaat in de onvoorspelbaarheid van het kostenplaatje van een dergelijk eenheidsstatuut. Mede daardoor wenst ook het VBO rond dit dossier de stilte te bewaren.

Het gaat hier om een bredere maatschappelijke discussie die niet enkel tot de positie van de vakbonden en werkgeversorganisaties te herleiden valt. Alle mogelijke belemmeringen ten spijt, is het de hoogste tijd om uit deze impasse te geraken en dit in het belang van alle werknemers in Vlaanderen en de economische en sociale welvaart.

De Vlaamse Regering en de minister in het bijzonder moeten initiatieven nemen en druk uitoefenen om dit verschil nu maar eens en voorgoed naar het verleden te verwijzen. De economische en bijgevolg ook sociale uitdagingen waarvoor we staan, zullen we enkel kunnen aanpakken indien we ervoor zorgen dat elk initiatief een kans krijgt, hoe klein het ook lijkt. Het onderscheid tussen het statuut van bediende en arbeider moet daarvoor allereerst op papier en op termijn ook uit de perceptie van het Vlaamse arbeidsmarktdenken verdwijnen. Dat laatste moet benadrukt worden gezien de situatie van bepaalde ambtenaren. Hoewel dit statuut officieel geen onderscheid meer maakt tussen werklieden en bedienden, brengt de praktijk nog al te vaak een ander verhaal. Ik verwijs onder meer naar de onrechtvaardige inschaling van werknemers in bepaalde overheidsinstellingen en de onmogelijkheid om er bevordering te maken door deelname aan cursussen en examens die dit moeten toelaten.

Dit is uiteraard een complex probleem, maar dat neemt niet weg dat op korte termijn een aantal stappen kunnen worden gezet. Zo moet er alles aan worden gedaan opdat arbeiders toegang krijgen om zichzelf bij te scholen en de mogelijke discriminerende toelatingsvoorwaarden weg te werken. Op die wijze bestaat op zijn minst al de mogelijkheid dat de arbeider op eigen initiatief zijn statutaire situatie verbetert.

Gatz

Mijnheer de minister, hoe staat u ten opzichte van deze uitdaging en welke stappen denkt u op korte termijn te ondernemen om dit reële en steeds acutere probleem aan te pakken?

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mijnheer de voorzitter, dames en heren, dit is een breed uitgesponnen vraag – wat geen kritiek is –, maar mijn antwoord is nogal kort. Dat betekent niet dat dit niet belangrijk is. Het is maatschappelijk erg relevant. Ik heb voor ik naar hier kwam in een inleiding die ik heb gegeven op een bijeenkomst georganiseerd door de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid, ook laten vallen dat dit een relevant probleem is. Dit ontsnapt echter volledig aan mijn concrete bevoegdheden omdat het een federale materie is. We kunnen wel zeggen dat we dit belangrijk vinden, maar we hebben geen concrete hefboomen. Dit staat trouwens in het federale regeerakkoord.

Op Vlaams niveau maken we geen onderscheid tussen arbeiders en bedienden in initiatieven op het vlak van vorming en opleiding. Het is essentieel dat dit onderscheid in geen enkel Vlaams initiatief wordt gemaakt. De opleidingscheques voor zowel werknemers als gericht naar bedrijven, zijn toegankelijk voor arbeiders én bedienden. Hetzelfde geldt voor de toegangsvoorwaarden tot het publieke opleidingsaanbod van VDAB, Syntra en OSP.

We maken enkel een onderscheid in functie van een aantal kansengroepen die minder participeren aan opleiding. Zo krijgen bedrijven die opleiding inrichten in het kader van het hefboomkrediet, bijkomende bonuspunten indien ze kansen creëren voor kortgeschoolden. Ongetwijfeld zal daar een relatief grote groep arbeiders bij zijn. We werken niet op basis van dit onderscheid en we mogen dat ook absoluut niet doen.

De voorzitter: De heer Gatz heeft het woord.

De heer Sven Gatz: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik weet dat de hefboomen om de knoop te ontwarren voor het grootste deel op het federale vlak liggen. Ik heb deze vraag toch gesteld omdat ik van oordeel ben dat de kenniseco-

nomie in ons gewest de komende decennia nog zal toenemen. Het onderscheid speelt nog te veel in onze hoofden, ook al bestaat het niet meer in het statuut van de ambtenaren van de Vlaamse Gemeenschap. Ik ben blij dat dit onderscheid binnen uw domein niet bestaat. De vraag of dit ook zo is bij de Vlaamse gemeenten, moet ik waarschijnlijk aan de minister van Binnenlandse Aangelegenheden stellen.

Minister Frank Vandenbroucke: Dat moet u inderdaad vragen aan de bevoegde minister.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Luc Martens tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de toepassing van de GON-reglementering

De voorzitter: Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Martens tot de heer Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de toepassing van de GON-reglementering.

De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, dames en heren, tijdens de vorige regeerperiode is 'inclusie' een begrip geworden. Dit wordt niet alleen verkend binnen het onderwijs, maar bijvoorbeeld ook in de sector van de personen met een handicap. Arbeidszorg en beschutte werkplaatsen worden geïntegreerd in een algemeen beleid. In de sociale economie wordt steeds meer gesproken over personen met een arbeidshandicap.

Het inclusieve denken wordt dus op vele domeinen verkend; het is echter een utopie. Een samenleving waar de inclusie volledig gestalte krijgt, zal altijd net buiten handbereik blijven. Anderzijds verhindert dat niet dat er ondertussen heel concrete stappen worden gezet waardoor we dichterbij dat ideaal komen en mensen op een natuurlijke manier kunnen deelnemen aan de dynamiek van een samenleving.

Martens

De voorbije legislatuur hebben diverse politieke partijen nogal wat aandacht besteed aan het thema GON. We moeten hierin niet proberen elkaar de loef af te steken: er zijn verschillende vragen over gesteld, moties en resoluties ingediend, toegespitst op mensen met autisme of personen met een gehoorstoornis. Duidelijk is dat het GON uitstekende mogelijkheden biedt om een brug te slaan tussen gewoon en buitengewoon onderwijs.

Het GON is tegelijkertijd zeer sterk ingeperkt omdat het kwantitatief is beperkt. Het aantal uren waarover kan worden beschikt, is geplafonneerd en de wijze waarop de uren kunnen worden gehanteerd, is behoorlijk rigide. Er werden reeds in de vorige legislatuur pogingen gedaan om hieraan te remediëren, bijvoorbeeld door de mogelijkheid om vast benoemd te worden binnen het kader van GON-uren. Er zijn zeker stappen gezet op dit vlak, maar de platformtekst en de tientallen doelstellingen die werden vooropgesteld in een document van de drie koepels, namelijk het OVSG, het gemeenschapsonderwijs en het VSKO, bepleiten een meer omvattende en doordringende visie en een aantal maatregelen.

Ondertussen moeten we op het terrein vaststellen dat het GON met een aantal beperkingen kampt waardoor het niet optimaal kan functioneren. Er wordt steeds meer inclusief gedacht, en dan precies ontdekt men de mogelijkheden van het instrument GON. De GON-reglementering draagt hoe dan ook een aantal rigide elementen in zich waardoor een aantal leerlingen niet krijgen wat hen zou moeten worden geboden. Dat komt vooral omdat de GON-reglementering steunt op een wetgeving die ondertussen meer dan 30 jaar oud is en men de voorbije 10 jaar actiever is gaan reglementeren.

Mijnheer de minister, ik had van u graag vernomen waar we op budgettair vlak vandaag staan met het GON. Wat is het continent waar we vandaag over beschikken? Hoe kijkt u er zelf tegenaan? Hoe ziet u dit als een mogelijkheid in de inclusieve aanpak? Ik heb u de verschillende knelpunten schriftelijk overgemaakt, ik zal ze hier niet voorlezen. Wil u aan die knelpunten werken? We kunnen natuurlijk brede discussies voeren, zoals bij de discussietekst 'Maatwerk in samenspraak', wat intellectueel interessant is, maar de vraag is welke stappen we kunnen zetten. Een deel van de

geloofwaardigheid ligt mijns inziens in de mogelijkheden die we vandaag reeds aan het GON geven om een positief antwoord te kunnen geven op een aantal knelpunten, die leerlingen te kort doen.

De voorzitter: De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen: Mijnheer de voorzitter, ik kan me vinden in de vraagstelling over denkprocessen naar mogelijke uitbreiding van het GON. In het verleden werd geopperd dat er GON-uren ter beschikking moesten worden gesteld vooraleer kinderen worden verwezen naar het buitengewoon onderwijs om dan terug te komen naar het gewoon onderwijs. Ik denk dat het mogelijk moet zijn binnen de uitbreiding van het GON kinderen in het gewoon onderwijs te houden met de ondersteuning van het buitengewoon onderwijs. Zo benaderen we beter het doel: inclusief onderwijs voor kinderen voor wie het wenselijk is. Voor de anderen laten we het buitengewoon onderwijs bestaan.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mijnheer de voorzitter, geachte leden, ik zal eerst een antwoord geven op vragen van statistische aard en dan tot de knelpunten komen. Misschien zal ik hier en daar wel een antwoord geven op wat u schriftelijk hebt gesteld. Ik was het ook niet helemaal eens met wat u hebt neergeschreven, ik wil daarop reageren. Het is een maatschappelijk belangrijke en boeiende kwestie. We moeten zeer zorgvuldig afwegen waar de grenzen tussen het ideale en het haalbare liggen.

Vorig schooljaar kregen 2.404 leerlingen GON-begeleiding vanuit het buitengewoon basisonderwijs. De scholen van het buitengewoon basisonderwijs ontvingen voor de organisatie van deze begeleiding 2.804 uren paramedische hulp of 90,5 VTE en 2.910 lestijden onderwijskundige hulp of 132,3 VTE. Dit betekent een loonkost van 8.642.858 euro. De gesubsidieerde scholen ontvangen 621.476 euro aan integratietoelagen. De integratietoelagen voor de begeleidende scholen van het gemeenschapsonderwijs zitten vervat in de dotatie.

Vorig schooljaar kregen 772 leerlingen GON-begeleiding vanuit het buitengewoon secundair onderwijs. De scholen van het gewoon onderwijs ont-

Vandenbroucke

vingen hiervoor 213 uren paramedische hulp en 1.891 uren onderwijskundige hulp vanuit de scholen voor buitengewoon secundair onderwijs. Wat betreft loonkost komt dit neer op 3.206.557 euro. Daarenboven ontvingen de gesubsidieerde scholen voor buitengewoon secundair onderwijs ook nog 116.673 euro aan integratietoelagen.

Voor dit schooljaar zijn er nog geen cijfers beschikbaar. De teldag van het GON is de eerste schooldag van oktober van het lopende schooljaar. De gegevens komen nu binnen en worden momenteel geverifieerd. Ik heb hier een tabel van die ik via het commissiesecretariaat zal laten overmaken aan de leden.

Een groot aantal GON-leerlingen maakt ook gebruik van de zogeheten speciale onderwijsleermiddelen, afgekort SOL. Hiervoor is in een budget van 882.000 euro voorzien in de begroting 2004.

U vroeg naar mijn visie over de plaats van het GON in de ontwikkeling naar een meer inclusieve aanpak. Ikzelf zou het ook op deze manier willen stellen. Inclusief onderwijs is een ideaal en het GON is een instrument dat we daarvoor moeten inzetten, en ik meen zelfs dat het een van de voornaamste hefboomen is voor inclusie. Door het GON krijgen enerzijds steeds meer leerlingen met een handicap de kans om gewoon onderwijs te volgen en anderzijds, en dit is nog veel belangrijker, leren steeds meer scholen omgaan met leerlingen met specifieke onderwijsnoden.

GON-ondersteuning kan gericht zijn op de leerling, bijvoorbeeld apart de les Frans volgen, zo is het 25 jaar geleden allemaal begonnen, maar kan ook gericht zijn op het verhogen van de handlingsbekwaamheid van het personeel in de school voor gewoon onderwijs. In zekere mate kan er ook gewerkt worden met de ouders.

De laatste jaren zien we steeds meer, maar nog veel te weinig, een verschuiving van leerlinggerichte ondersteuning naar teamgerichte ondersteuning en zien we een stijgende aandacht voor de ouders en hun rol. Naarmate de scholen voor gewoon en buitengewoon onderwijs samen meer kiezen voor ondersteuning die systeemversterkend is, wordt het GON meer en meer inclusiebevorderend.

Ik wil in deze nog een ander belangrijk element naar voren brengen. De keuze voor GON of begeleiding vanuit het buitengewoon onderwijs in enige andere vorm, is een positieve keuze voor 'ondersteuning van scholen door scholen', een positieve keuze voor ondersteuning binnen het onderwijs dus. In mijn ogen is dit principieel zeer belangrijk bekeken vanuit de rol van onderwijs in het scheppen van gelijkheid van kansen tussen alle kinderen en leerlingen en de eigen verantwoordelijkheid van het onderwijs. Dit lijkt me de goede aanpak.

De knelpunten van het GON zijn me bekend. Tijdens het vorige schooljaar en tijdens dit schooljaar zijn er een aantal maatregelen genomen in verband met het GON. Daardoor is al een groot deel van de vragen in de platformtekst waarnaar u verwijst, opgelost. Ik som die maatregelen op.

Ten eerste is er een sterke vermindering van de planlast. Eén document werd afgeschaft en een ander moet niet meer jaarlijks worden opgesteld. Ten tweede is er de vaste benoeming van de GON-begeleiders.

Ten derde is er de uitbreiding van de disciplines. Niet-onderwijskundige GON-begeleiding kon tot en met het schooljaar 2002-2003 enkel worden verstrekt door een logopedist of een kinesitherapeut. Vanaf het schooljaar 2003-2004 kunnen GON-begeleiders in alle 9 disciplines worden aangesteld.

Ten vierde is er de flexibiliteit in het gebruik van het GON-pakket. Afhankelijk van de behoeften en de mogelijkheden van de GON-leerlingen en de scholen voor gewoon onderwijs, kan de begeleiding in de loop van het schooljaar van intensiteit en inhoud verschillen. Dat betekent dat er in de loop van het schooljaar verschuivingen kunnen zijn qua ondersteuning. Ook de integratie van leerlingen die geen eenheden voor het GON-pakket genereren, bijvoorbeeld omwille van een matige handicap, kan dus worden begeleid.

Ten vijfde is er de verhoging van het puntengewicht voor de vaststelling van de integratietoelage met 10 percent ter compensatie van de verschuiving van middelen uit de werkingsmiddelen basisonderwijs naar de loonkredieten basisonderwijs in de context van het landschap basisonderwijs. Door die verschuiving daalt de geldwaarde per punt. Door het puntengewicht te verhogen, blijft de integratietoelage op hetzelfde peil als voorheen.

Vandenbroucke

De overgebleven knelpunten, die u terecht hebt opgesomd, hebben vooral te maken met de geldende criteria en hun effect op de berekening van de ondersteunings- of begeleidingsomkadering. Hiervoor wil ik graag verwijzen naar twee passages in het regeerakkoord: ‘Het model van leerlingkenmerken en schoolgebonden criteria zal ook stapsgewijze en binnen het beschikbare budget worden toegepast op de berekening van de omkadering van basis- en secundair onderwijs.’ en ‘Voor leerlingen met speciale noden geldt het principe: het gewoon onderwijs waar het kan, het buitengewoon onderwijs waar het moet. Dit betekent dat er voor de kinderen met speciale noden een onderwijscontinuüm moet worden ontwikkeld, waarbij de diverse onderwijsvormen – gewoon onderwijs, buitengewoon onderwijs, geïntegreerd onderwijs, ... – hun volle mogelijkheden krijgen en in een goede interactie en samenwerking de kansen van de leerlingen op integratie en inclusie maximaliseren. Het nieuwe financieringssysteem moet deze benadering ondersteunen.’.

Ik heb nog enkele randbemerkingen. Het is juist dat het aantal GON-leerlingen jaarlijks stijgt. Maar zeggen dat het GON uit zijn voegen barst, is niet helemaal correct. Jaarlijks komen er ook meer lestijden en uren voor begeleiding.

In de schriftelijke versie van uw vraag zegt u dat de onaangepaste GON-reglementering aanleiding geeft tot misbruiken en schriefvervalsing. Ik vermoed dat u hiermee onder andere alludeert op de jongeren met een ASS-problematiek die toch getesteed worden als jongeren met een ernstige auditieve handicap en zo aanzienlijk meer begeleidingseenheden – lestijden en uren dus – genereren.

De heer Luc Martens: Een aantal attesten die rechten genereren, stemmen niet helemaal overeen met de werkelijkheid. Ik wil niemand verdacht maken, maar de sector zegt me dat men daartoe wordt gedwongen.

Minister Frank Vandenbroucke: We moeten geen scherpe verwijten maken. De criteria zijn erg medisch en niet onderwijskundig. Ze zijn waarschijnlijk niet meer zo hanteerbaar als vroeger. Ik denk dat een antwoord op die kwestie moet passen in een breder debat over de nieuwe financiering van het onderwijs.

Voor de zorg voor jongeren met specifieke onderwijsnoden moet niet enkel naar het GON worden gekeken. De omkadering van het gewoon basisonderwijs voorziet in een lestijdenpakket voor het kleuter- en voor het lager onderwijs, in een urenpakket voor kinderverzorger in het kleuteronderwijs en in puntenenveloppen voor zorg, voor ICT, voor administratieve ondersteuning en eventueel ook voor GOK-uren.

De puntenenveloppenzorg, die elke school sinds vorig schooljaar heeft, is bedoeld om de school in staat te stellen de leerlingen met specifieke behoeften beter te ondersteunen. Binnen deze puntenenveloppen kunnen niet alleen leerkrachten, maar ook mensen met een ander dan een onderwijskundig diploma, bijvoorbeeld logopedisten, worden aangeworven.

De voorzitter: De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik zou er graag een exemplaar van ontvangen. Het is een interessante tekst.

Ik ga u of uw voorganger geen verwijten maken, want de problematiek bestaat al langer. Het is echter een feit dat de GON-inspanning veel te beperkt blijft. In de context van de inclusie moet daar zeker veel aandacht aan worden besteed. Ik denk dat we daarover niet van mening verschillen. Deze hefboom moet het belang krijgen dat hij kan hebben.

Er moet een kwantitatieve inspanning worden geleverd. Daarnaast is er een grote behoefte aan een soepele omkadering. De professionaliteit die op het terrein aanwezig is, moet de kans krijgen om manieren te zoeken waardoor vertrekkend van de noden van de kinderen een adequaat antwoord kan worden gegeven. U moet ruimte creëren waardoor de leerkrachten voelen dat ze vertrouwen krijgen. We moeten deze kwestie de volgende maanden opvolgen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Luc Martens tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over het leerlingenvervoer

De voorzitter: Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Martens tot de heer Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over het leerlingenvervoer.

De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, het leerlingenvervoer is een thema dat ik al gedurende jaren volg in dit parlement. In 1993 heb ik een voorstel van decreet ingediend over de reorganisatie van het leerlingenvervoer. De heer Van den Bossche was toen minister van Onderwijs. Hij was gecharmeerd door de benadering die we toen voorstelden, maar politiek gezien was er geen meerderheid voor te vinden. Dat had te maken met bepaalde posities die waren ingenomen, en met de neiging om territoria te beschermen. De synergie die wordt nagestreefd, is dus niet altijd te realiseren.

Het leerlingenvervoer is de voorbije jaren al regelmatig aan de orde geweest. Er zijn ook bepaalde stappen gezet, zoals de integratie van het leerlingenvervoer in De Lijn. Ik denk bijvoorbeeld ook aan de statutaire situatie van het begeleidend personeel die een aantal keren aan bod is gekomen. Daaraan is wat veranderd.

Toch zijn er nog steeds een aantal problemen. Er zijn een aantal acties die concurrentievervalsend zijn en die leiden tot verspilling. Het kan bijvoorbeeld niet de bedoeling zijn dat er in een straat op een halfuur tijd bussen van 3 netten passeren. Deze meerderheid beseft trouwens zeer goed dat ze daaraan iets moet doen.

Er is nog een ander probleem. Vooral kinderen uit het buitengewoon onderwijs zijn vaak lang onderweg met de bus. Ze zijn soms langer onderweg dan wat het Vlaams Fonds aanvaardt voor werknemers met een handicap. Sommige kinderen zijn voor een enkele rit bijna 2 uur onderweg.

– *De heer Ludo Sannen treedt op als voorzitter.*

Ik heb de moeite genomen zelf een paar ritten mee te rijden. Ik ben blij dat ik dat niet elke dag hoeft te doen. Ik moet eerlijk toegeven dat mijn motivatie om de rest van de dag aandachtig de lessen te volgen niet al te groot meer zou zijn. De busrit op zich is al voldoende inspannend.

Sommige scholen zoeken alternatieve financieringsvormen. Dit leidt evenwel tot problemen. Recent is heel wat te doen geweest rond reclame op bedden. Ook de aanvaardbaarheid van reclame op dergelijke bussen wordt in vraag gesteld.

Bepaalde oudercomités steken een groot deel van hun energie in het organiseren van barbecues en soortgelijke activiteiten om geld te vergaren om een busje te kunnen kopen of rijdende te houden.

Aangezien zich op dit vlak veel problemen stellen, heeft dit onderwerp terecht een belangrijke plaats in het Vlaams regeerakkoord gekregen. Ik hoop dat we tijdens deze legislatuur een doorbraak op dit vlak zullen meemaken en dat we de in 1993 vooropgestelde doelstellingen eindelijk op het terrein zullen implementeren. Tot op heden hebben we ons immers tot een artikel in een decreet beperkt. Wat de uitvoering betreft, hebben we ons doel verre van bereikt. De komende jaren moeten we grote stappen voorwaarts kunnen zetten.

Mijnheer de minister, wat is de huidige stand van zaken? Welke publieke middelen worden voor dit vervoer vrijgemaakt? Hoe verloopt de samenwerking tussen het departement Onderwijs en De Lijn?

Verder zou ik hier nog even willen verwijzen naar een bijzonder moeilijk punt in het dossier. Eigenlijk gaat het hier om een erfenis uit de regeerperiode van voormalig minister Van den Bossche, namelijk de vraag of het leerlingenvervoer al dan niet als een sociaal voordeel moet worden erkend. Een aantal gemeentebesturen organiseren momenteel hun eigen leerlingenvervoer. We hebben in een decreet bepaald dat het hier een sociaal voordeel betreft. De uitvoeringsbesluiten zijn er evenwel nog niet. Op zich hoeven die uitvoeringsbesluiten er eigenlijk niet te komen. Het decreet stelt duidelijk dat het hier een sociaal voordeel betreft. Deze omschrijving is voor iedereen duidelijk. Om een aantal redenen van politieke aard is er nog niet

Martens

veel van in huis gekomen. Dit is niet aan tijdgebrek te wijten. Het is steeds een kwestie van politieke haalbaarheid geweest.

Mijnheer de minister, in het basisonderwijs ligt dit bijzonder gevoelig. Bepaalde steden en gemeenten organiseren met publieke middelen comfortabel vervoer. Andere steden en gemeenten moeten zich in moeilijke omstandigheden zien te redden. Wat denkt u op dit vlak te kunnen ondernemen? Wat is uw mening over de weinig comfortabele en vaak te lange ritten?

Volgens de filosofie van het behoorlijk bestuur mag op de buitenkant van deze bussen geen reclame worden aangebracht. Ik vind dit een eigenaardige redenering. Veel leerlingen nemen bussen van De Lijn, die wel van reclameboodschappen zijn voorzien. Voor leerlingen die een beroep doen op het normaal, regulier georganiseerd openbaar vervoer is de aanwezigheid van reclame geen probleem. Voor leerlingen die een door een school ingelegde bus nemen is dit blijkbaar wel het geval. Op dergelijke ogenblikken bewegen we ons eigenlijk door een betwistbare zone. Dergelijke tegenstrijdigheden snijden de scholen af van een belangrijke vorm van alternatieve financiering.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mijnheer de voorzitter, ik zal eerst de situatie van het met publieke middelen georganiseerd leerlingenvervoer schetsen. Dit omvat het zonaal leerlingenvervoer en het door de scholengroepen van het gemeenschapsonderwijs georganiseerd leerlingenvervoer.

De organisatie van het zonaal leerlingenvervoer, dat zich in hoofdzaak op leerlingen van het buitengewoon onderwijs richt, is sedert september 2001 naar De Lijn overgeheveld. Het departement Onderwijs staat in voor de betoelaging van de busbegeleiding en van het individueel vervoer. De scholengroepen van het gemeenschapsonderwijs ontvangen een beperkte dotatie voor het leerlingenvervoer. Samen met de eigen reguliere dotaties, worden deze middelen gebruikt om het leerlingenvervoer te organiseren. Dit vervoer richt zich in hoofdzaak op leerlingen van het basisonderwijs van het gemeenschapsonderwijs. Zonder twijfel

organiseren heel wat steden en provincies hiernaast eigen leerlingenvervoer. Ze gebruiken hiervoor respectievelijk stedelijke of provinciale middelen. Een gedetailleerde stand van zaken met betrekking tot het zonaal leerlingenvervoer kan enkel De Lijn ons leveren. Om een stand van zaken met betrekking tot het gemeenschapsonderwijs te krijgen, is het noodzakelijk de verschillende scholengroepen te bevragen. Dit laatste geldt tevens voor de steden en provincies.

De samenwerking tussen het departement Onderwijs en De Lijn inzake het leerlingenvervoer is geregeld in een protocol van 1 juli 2001 betreffende de organisatie van de overheveling van het leerlingenvervoer van het departement Onderwijs naar de Vlaamse Vervoersmaatschappij. Sinds die overheveling vindt op regelmatige basis overleg plaats tussen het departement Onderwijs en De Lijn. De operationalisering op het terrein wordt opgevolgd door een stuurgroep, bestaande uit de verantwoordelijken voor het leerlingenvervoer binnen De Lijn en de afdeling verantwoordelijk voor het leerlingenvervoer van het departement Onderwijs. Tijdens dit overleg worden gegevens uitgewisseld, afspraken gemaakt, enzovoort.

Maandelijks vindt eveneens overleg plaats tussen de onderwijskoepels, De Lijn en het departement Onderwijs. Tijdens dit overleg kunnen concrete problemen op het terrein worden aangekaart. Het voordeel van de bespreking van concrete dossiers op dit niveau bestaat uit een eenvormige aanpak in heel Vlaanderen en over de onderwijsnetten heen. Tijdens deze vergaderingen wordt heel wat informatie uitgewisseld. Aangezien ik dit een belangrijk thema vind, heb ik een adviseur van mijn kabinet gevraagd deze overlegvergaderingen bij te wonen.

Tegen het einde van dit jaar zal een werkgroep worden opgestart die een nieuw kader voor het leerlingenvervoer zal moeten uittekenen. De invulling van een toekomstig decreet op het leerlingenvervoer voor leerlingen van het buitengewoon onderwijs, het secundair en het basisonderwijs zal uitvoerig worden besproken. Het huidige kader is verouderd en zal door een nieuw decreet op het leerlingenvervoer voor leerlingen van het buitengewoon onderwijs worden vervangen.

In samenwerking met de lokale besturen en scholen, willen we in de loop van deze legislatuur door middel van projecten het netoverschrijdend gratis

Vandenbroucke

vervoer voor leerlingen uit het basisonderwijs in te voeren. Aangezien het hier een bijzonder complexe kwestie betreft, zullen we dit door middel van projecten trachten te realiseren.

De vraag of het hier al dan niet een sociaal voordeel betreft, herinner ik me nog uit mijn tijd als partijvoorzitter. Dit is een bijzonder gevoelig en praktisch zeer complex dossier. We willen beginnen met een aantal projecten op plaatsen waar veel goede wil bestaat. We beschikken over een concrete incentive. We willen het vervoer namelijk gratis maken voor de kinderen.

Met betrekking tot het secundair onderwijs, hebben we voor een andere aanpak gekozen. Eigenlijk zouden we de basismobiliteit voor leerlingen van het secundair onderwijs als notie moeten kunnen realiseren. Dit zou een verdere verfijning van het aanbod van De Lijn vergen. Bepaalde trajecten en uurregelingen zouden op de secundaire scholen moeten worden afgestemd.

Tijdens de vorige legislatuur is de basismobiliteit ingevoerd. Tijdens deze legislatuur willen we ons eens afvragen of we de basismobiliteit ook voor leerlingen in het leerplichtonderwijs kunnen realiseren. Dit zal uiteraard een heel geschakeerde benadering vergen.

De vraag is of het leerlingenvervoer als een sociaal voordeel mag worden beschouwd. Het bepalen van de voorwaarden die tot een erkenning als sociaal voordeel leiden, is afhankelijk van het volledige dossier inzake het leerlingenvervoer. Het heeft geen zin om voorwaarden te bepalen die hier los van staan.

Het ontbreken van uitvoeringsbesluiten kan helemaal niet als een blokkering van de regelgeving worden beschouwd. Ik ontken niet dat we met een politiek probleem zitten. We zitten evenwel niet met een praktisch probleem. De bestaande regelgeving wordt in de praktijk nageleefd. Artikel 92, paragraaf 1 van het door de heer Martens aangehaalde decreet gaat uit van een zogenaamde 'standstill-werking'. Dit betekent dat de contracten die in verband met het decreet op het basisonderwijs zijn afgesloten, gewoonweg worden nageleefd en dat nieuwe initiatieven niet met het vermelde artikel in strijd mogen zijn.

De heer Martens heeft terecht op de lange duur van de ritten en op het gebrekkige reiscomfort gewezen. De organisatie van het zonaal leerlingenvervoer is in handen van De Lijn, die dan ook toezicht moet houden op de naleving van de bestekken. In deze bestekken zijn een aantal kwaliteitsbepalingen ingebouwd.

Het probleem van de lange ritten is onlosmakelijk verbonden met de financiële middelen waarover De Lijn beschikt, met de inplanting van de scholen voor buitengewoon onderwijs, met de toenemende verkeersdruk tijdens de spitsuren, enzovoorts. Tijdens de voorbereidingen van een nieuw decreet op het leerlingenvervoer zullen we met deze factoren rekening houden.

Inzake commerciële reclameboodschappen op schoolbussen in het basisonderwijs heeft de commissie Zorgvuldig Bestuur inderdaad algemene adviezen uitgebracht. De commissie stelt daarbij dat commerciële reclameboodschappen niet thuis horen op de schoolbus, maar dat sponsorvermelding onder bepaalde voorwaarden aanvaardbaar is. Ze verwijst in haar argumentering naar de decretale bepaling dat dergelijke boodschappen de objectiviteit, de geloofwaardigheid, de betrouwbaarheid en de onafhankelijkheid van de school niet in het gedrang mogen brengen.

Ik meen dan ook dat een school die op de schoolbus een sponsorvermelding wil aanbrengen, telkens de afweging zal moeten maken of de vermelding zelf en/of de plaats van vermelding haar objectiviteit, geloofwaardigheid, betrouwbaarheid en onafhankelijkheid niet in het gedrang brengt.

In elk geval voorziet de regelgeving erin dat ieder schoolbestuur voorafgaand aan eventuele sponsorvermeldingen overleg pleegt in de participatieorganen over het beleid inzake sponsoring. Het schoolreglement moet dan de conclusies van dit overleg bevatten. Mij lijkt dit lokale overleg een goede plaats om afwegingen te maken over de impact van sponsoring op de objectiviteit, geloofwaardigheid, betrouwbaarheid en onafhankelijkheid van de school.

De voorzitter: De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens: Mijnheer de minister, ik neem aan dat ik uw schriftelijk antwoord kan krijgen. Dit dossier zal zeker regelmatig aan de orde

Martens

worden gesteld in deze commissie. Er blijft natuurlijk een tegenspraak bestaan. Kinderen worden vervoerd in bussen, waarvan wordt aanvaard dat er reclame op staat. Het vrij initiatief ziet zich daartoe gedwongen. De reden is dezelfde als die voor De Lijn. Ze doet dat om aan bijkomende inkomsten te komen.

Ik heb zelf ook enige bedenkingen inzake reclame en sponsoring. Ofwel wordt echter gezegd dat dit niet mag, en dan moeten we aanvaarden dat anderen een groter engagement moeten opnemen. Ofwel blijft het engagement met publieke middelen beperkt. Als er echter bepaalde zaken worden verwacht, moet ook worden aanvaard dat mensen het gat moeten opvullen, dat ze daarvoor vindingrijk moeten zijn. Dit blijft hoe dan ook een moeilijk punt. Vaak is er geen andere uitweg.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Luc Martens tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de gewenste ontwikkelingen in de basiseducatie

De voorzitter: Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Martens tot de heer Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de gewenste ontwikkelingen in de basiseducatie.

De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, ik heb getracht mijn vragen te beperken. Dit is de laatste. Ik wil zeker niet overdrijven.

Minister Frank Vandenbroucke: Het probleem is dat op een dergelijke vraag een uitvoerig antwoord moet volgen. Ik zal dat dan ook geven.

De heer Luc Martens: Basiseducatie is een heel belangrijk instrument. Deze morgen heeft een van de commissieleden een vraag gesteld over laaggelet-

terdheid. Het aantal mensen dat hiermee te kampen heeft, toont aan hoe belangrijk het is in het gewoon onderwijs blijvende inspanningen te leveren om iedereen vooruit te helpen. Waar het niet kan, moet in elk geval het instrument van de basiseducatie ten volle kunnen spelen.

Deze manier van werken bestaat al 10 jaar. Er bestaat een rapport van professor Van Damme. Uiteindelijk moeten we wel vaststellen dat er tijdens de afgelopen legislatuur niet veel mee is gebeurd. Het is een aantal keer aan bod gekomen. Op zichzelf zijn er echter niet veel conclusies uit voortgekomen. De basiseducatie zit bijna in dezelfde precaire situatie. Er zijn problemen met de omkadering en verloning. De omkadering is zeer kwetsbaar en weinig structureel. Een groot deel van de uren waarover de leerkrachten kunnen beschikken, zijn projectmatig vastgelegd. Als het project beëindigd is, is er geen zekerheid over de toekomst. Ook de infrastructuur stelt problemen. Vaak hangen de mensen af van de goodwill van een privé-instelling, van een OCMW of van een gemeentebestuur.

De inspanningen die we – terecht – doen voor nieuwkomers, zouden er wel eens toe kunnen leiden dat er een druk ontstaat ten aanzien van de oudkomers, die er al veel langer zijn. Ook die problemen zijn onder andere deze morgen besproken.

Mijnheer de minister, mijn vragen sluiten aan bij wat recent binnen de raad voor Volwassenenonderwijs van de VLOR aan bod is gekomen. De basiseducatie wordt daar jaarlijks besproken. Daar worden ook een aantal aanbevelingen geformuleerd. Hoe kijkt u daar zelf tegenaan? In welke mate meent u dat de basiseducatie vandaag haar dubbele missie kan waarmaken? Enerzijds moet ze basisvaardigheden aanreiken en anderzijds moet ze de doorstroming stimuleren naar het reguliere circuit.

Op dit moment is er een toelage die slechts beantwoordt aan 55 percent van het aanbod. Hoe denkt u te kunnen zorgen voor een betere financiering? Hoe ziet u de inzet van NT2-middelen? Mogen die alleen worden gebruikt voor de intensieve trajecten? Hoe zal men aan de nood aan cursussen inzake de alfabetisering van anderstaligen in de centra tegemoet kunnen komen? Voorziet u in een grondige evaluatie én een decretale regeling van de modularisering die dit jaar werd ingezet?

Martens

Wat is voor u een kwaliteitsvolle cursistenbegeleiding? Hoever staat de Vlaamse Regering met de opmaak van een strategisch plan voor hulp en dienstverlening aan gedetineerden en welke plaats krijgt de basiseducatie hierin toebedeeld?

De voorzitter: Mijnheer Martens, een aantal vragen zijn vorige keer aan bod gekomen. Het is interessant dat u deze vragen stelt. De vraag over basiseducatie is echter zeer ruim. Ik hoop dat hiermee het debat niet gesloten is. Het probleem moet ongetwijfeld op tafel komen bij de bespreking van de begroting en de beleidsnota.

Minister Vandenbroucke heeft het woord.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mijnheer de voorzitter, geachte collega's, de eerste vraag is inderdaad zeer algemeen: in welke mate is de basiseducatie in de huidige moeilijke werkomstandigheden in staat om haar dubbele missie - basisvaardigheden aanreiken en doorstroming stimuleren - goed uit te voeren? In het evaluatieonderzoek 'Tien jaar Basiseducatie' van mijn huidige kabinetschef, de heer Dirk Van Damme, zijn beleidsaanbevelingen opgenomen. In uitvoering daarvan zijn reeds enkele maatregelen genomen.

De eerste is de invoering van een modulaire structuur in de basiseducatie. Vanaf het schooljaar 2003-2004 is gestart met de stapsgewijze invoering van een modulaire structuur in de basiseducatie, met de opleidingen NT2, ICT en Wiskunde. De invoering van deze modulaire structuur zal worden afgerond tijdens het schooljaar 2005-2006. Voor het eerst sinds het bestaan van de basiseducatie zijn de aan te reiken basisvaardigheden - of volgens het modulaire taalgebruik: de na de streven einddoelen - gedefinieerd en vastgelegd. Op die manier wordt het aanbod van de basiseducatie op sectorniveau gelijkgeschakeld en transparant gemaakt. De modulaire structuur van de basiseducatie werd ook afgestemd op de modulaire organisatie van het onderwijs voor sociale promotie.

Een ander element heeft betrekking op enkele beleidsaanbevelingen die vorm kregen in het decreet betreffende de regionale technologische centra en

houdende noodzakelijke en dringende onderwijsbepalingen van 7 mei 2004. Ik geef er vier. Zo is er een nieuwe definitie van de doelgroep opgenomen. Er wordt afgestapt van een louter formeel scholingscriterium als definitie. Het begrip 'laaggeschoolde volwassenen als doelgroep' van de basiseducatie wordt vanaf nu omschreven als 'meerderjarigen voor wie een basisvorming noodzakelijk blijkt om maatschappelijk te functioneren of een verdere opleiding te volgen.' Verder is het certificeren in de basiseducatie mogelijk gemaakt.

Ten derde: in het kader van de invoering van de modulaire structuur werden de opleidingen basiseducatie en hun reikwijdte vastgelegd. En ten slotte: een nieuwe definitie van de activerings- en keuzebegeleidingsactiviteiten is opgenomen. Het gaat om programma's die gericht zijn op de verkenning van de educatieve behoeften; op een exemplarische kennismaking met de inhouden en de werkwijzen van de basiseducatie en op het stimuleren van de deelnemers om na het doorlopen van het programma zich verder te vervolmaken en door te stromen naar een andere educatieve voorziening.

De invoering van de modulaire structuur moet de basiseducatie doeltreffender maken en verduidelijkt de positie van de basiseducatie in het gehele volwassenenonderwijs. Ook zorgt de modularisering voor een transparant en eenduidig aanbod op sectorniveau. Verder bevordert de afstemming tussen de modulaire organisatie van de basiseducatie en het onderwijs voor sociale promotie gecombineerd met de mogelijkheid tot de certificering in de basiseducatie de doorstroming.

Wel is het duidelijk dat de verhouding tussen de opleiding Nederlands als tweede taal en de andere opleidingen binnen de basiseducatie problematisch is. Op dit ogenblik wordt gemiddeld 70 percent van het decretaal en additioneel gefinancierd aanbod van de basiseducatie besteed aan de organisatie van de andere opleidingen - Nederlands als moedertaal, wiskunde, ICT, maatschappijoriëntatie, opstap Frans en Engels - komt in het gedrang. We bevinden ons tussen Scylla en Charybdis. Enerzijds willen we echt wel voorzien in een behoefte-dekkend aanbod NT2. Anderzijds moet er de nodige ruimte zijn opdat de decretaal vastgelegde opdracht van de basiseducatie volledig wordt waargemaakt. Dat is niet eenvoudig. Ik zal daarover moeten overleggen met minister Keulen, die bevoegd is

Vandenbroucke

voor inburgering. Bij het uitwerken van maatregelen zal er alleszins steeds voldoende aandacht worden besteed aan de knelpunten met betrekking tot de ruimere organisatie van de basiseducatie.

Voorziet de minister in een grondige evaluatie en een decretale regeling van de modularisering die dit jaar is opgestart? Welke visie heeft de minister over een kwaliteitsvolle cursistenbegeleiding? Ik heb al enkele elementen van het antwoord gegeven. De stapsgewijze invoering van de modulaire structuur is gestart in het schooljaar 2003-2004 en zal worden afgerond tijdens het schooljaar 2005-2006. In het decreet van 7 mei 2004 betreffende de regionale technologische centra en houdende noodzakelijke en dringende onderwijsbepalingen is de invoering van de modulaire structuur geregeld op het vlak van de doelgroep, de opleidingen basiseducatie en hun reikwijdte en de mogelijkheid tot certificering. Het decretaal kader is er dus al.

De Inspectie volwassenenonderwijs is vanaf september 2004 gestart met een kwalitatief onderzoek naar de organisatie van de modulaire opleidingen in de centra voor Basiseducatie. Het onderzoek heeft een dubbel doel. Eén: de inspectie gaat na in welke mate de centra de modulaire opleidingen conform de reglementering organiseren. Resultaten en knelpunten worden gedetecteerd. Twee: op basis van een vooraf geëxpliciteerd referentiekader wordt een kwalitatieve analyse met beoordeling gemaakt. Ook de organisatie van de cursistenbegeleiding wordt in dit evaluatieonderzoek opgenomen.

Over dit onderzoek zal eind mei 2005 uitgebreid worden gerapporteerd. De resultaten worden overgemaakt aan de onderwijsoverheid, onder meer met oog op de voorziene evaluatie en eventuele bijsturing van de modulaire organisatie in de basiseducatie.

Hoe ver staat de Vlaamse Regering met de opmaak van een strategisch plan voor hulp- en dienstverlening aan gedetineerden? Welke plaats krijgt de basiseducatie daarin? In het Strategisch Plan dat de Vlaamse Gemeenschap uitwerkte voor de Hulp- en Dienstverlening aan Gedetineerden, werd een nieuwe opdracht aan de centra voor Basiseducatie toegewezen: de coördinatie van het onderwijsaanbod.

Dit betekent niet dat de centra voor Basiseducatie het volledige onderwijsaanbod zelf moeten verstrekken. Wel moeten zij, naast het organiseren van basiseducatie, op zoek gaan naar andere aanbodsverstrekkers in functie van de verschillende educatieve vragen van de gedetineerden. Bovendien zijn de centra voor Basiseducatie er verantwoordelijk voor dat in die behoeften van de gevangenen wordt voorzien.

Deze nieuwe opdracht voor de basiseducatie werd reeds in decretale bepalingen vastgelegd. In onderwijsdecreet XIII werd de nieuwe uitgebreide opdracht van de basiseducatie omschreven. Ik zal het decreet niet citeren, want ik neem aan dat u dit kent.

Het Strategisch Plan Hulp- en Dienstverlening aan Gedetineerden werd in 2002 opgestart in twee pilootregio's, met name Antwerpen en de Kempen. Wat onderwijs betreft, kreeg ook het Centrum voor Basiseducatie Ronse een speciale opdracht in de gevangenis van Oudenaarde.

Het onderwijsproject bestond bij aanvang uit drie delen: coördinatie van het educatieve aanbod – dit is de taak van de onderwijsverantwoordelijke van elk centrum voor basiseducatie –, bijkomend educatief aanbod basiseducatie en trajectbegeleiding en ondersteuning en begeleiding door het Vlaams Ondersteuningscentrum voor Basiseducatie.

Tijdens het tweede projectjaar 2003 werd de bijkomende financiering voor de ondersteuning en begeleiding door het VOOB stopgezet. De Inspectie van Financiën was immers van oordeel dat deze ondersteuning en begeleiding kadert in de decretale opdracht van het VOOB.

Met betrekking tot het Strategisch Plan Hulp- en Dienstverlening aan Gedetineerden werd er voorzien in een stapsgewijze uitbreiding. Tegen 2009 moet dit plan geïmplementeerd zijn in alle Vlaamse gevangenissen. Het Strategisch Plan zegt evenwel niets over de wijze van financiering.

In 2003 hebben een aantal Vlaamse partners die betrokken zijn bij het strategisch plan ervoor gekozen de pilootregio's uit te breiden met de regio Brugge. Ook de nieuwe gevangenis van Hasselt zal als pilootregio aangeduid worden. Onderwijs was echter van mening dat het verloop van het project eerst in de bestaande pilootregio's moest voortge-

Vandenbroucke

zet, geëvalueerd en bijgestuurd worden. Bovendien konden er geen bijkomende middelen worden vrijgemaakt.

Op het einde van het schooljaar 2003-2004 werd het project stopgezet in de pilootregio Antwerpen. Van bij de start waren de noodzakelijke voorwaarden tot slagen van het project niet aanwezig. Rekening houdend met de beschikbare middelen voor 2005, en op basis van een evaluatie van het derde projectjaar 2004, zal het onderwijsproject verder worden ingevuld voor 2005.

Minister van Welzijn Vervotte is coördinerend minister. Onder haar leiding, en in samenspraak met alle betrokken ministers, zal de verdere implementatie van het strategisch plan op Vlaams niveau concreetiseerd en verrijkt worden.

De voorzitter: De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens: Mijnheer de minister, ik dank u voor het uitvoerige antwoord.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de invulling van het ambt van CLB-directeur

De voorzitter: Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Helsen tot de heer Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de invulling van het ambt van CLB-directeur.

Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, overeenkomstig artikel 48 van het decreet op de CLB's moet de CLB-directeur niet alleen houder zijn van een diploma van het hoger onderwijs van twee cycli, hij moet ook beschikken over ervaring inzake leerlingenbegeleiding en een specifieke vorming hebben gevolgd inzake leidinggeven. Deze vorming, waar-

van de voorwaarden werden bepaald in een besluit van de Vlaamse Regering, moet aan de hand van een vormingsplan voor advies worden voorgelegd aan een erkenningscommissie.

Het decreet voorzag ook in een overgangsmaatregel, die van toepassing was tot 1 september 2003. Dat betekent dat wie nu of in de toekomst in aanmerking wil komen voor de functie van CLB-directeur de erkende opleiding moet hebben gevolgd, of over een vrijstelling moet beschikken.

Van mensen op het terrein hoor ik dat bij selecties voor een nieuwe directeur, mensen die niet aan de voorwaarden voldoen met betrekking tot het leidinggevende aspect niet zelden de beste kandidaat zijn voor de functie.

Mijnheer de minister, ik stel me de vraag of we niet iets te ver zijn gegaan. Moeten we dit niet herzien? Is het voor u een absolute voorwaarde dat de opleiding vooraf wordt gevolgd? Kunnen we het ook mogelijk maken dat de opleiding wordt gevolgd na de aanstelling als directeur?

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Voor de omvorming van de Psycho-Medisch-Sociale-centra en de centra voor Medisch Schooltoezicht tot geïntegreerde Centra voor Leerlingenbegeleiding op 1 september 2000 was de functie van leidinggevende voorbehouden voor de houders van welbepaalde diploma's. Terecht is de decreetgever in artikel 48, paragraaf 2 van het decreet van 1 december 1998 betreffende de centra voor leerlingenbegeleiding afgestapt van de specificiteit van het bekwaamheidsbewijs en heeft enkel gesteld dat de directeur van een centrum houder moet zijn van een – niet nader bepaald – diploma van het hoger onderwijs van twee cycli.

Hiermee heeft de decreetgever, wat dit specifieke ambt betreft, een gedachtegang ontwikkeld die ik zou willen volgen voor het geheel van de in het onderwijs geldende bekwaamheidsbewijzen. De tientallen vragen die me bereiken over de onvolkomenheden van de zeer specifiek bepaalde bekwaamheidsbewijzen voor het secundair onderwijs wijzen erop dat het hele stelsel van vereiste, voldoende geachte en andere bekwaamheidsbewijzen aan een grondige vereenvoudiging toe is.

Vandenbroucke

De decreetgever heeft, wat de directeur van een centrum voor leerlingenbegeleiding betreft, twee aanvullende eisen gesteld: ervaring inzake leerlingenbegeleiding, te beoordelen door het centrumbestuur bij de aanwerving en een specifieke vorming inzake leidinggeven, erkend door de regering.

Artikel 4 van het besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2003, dat voor de centra voor leerlingenbegeleiding de bekwaamheidsbewijzen en salarisschalen bepaalt, omschrijft deze specifieke vorming van minstens 100 uur en stelt dat deze minstens betrekking heeft op volgende aspecten: algemeen management met inbegrip van beleidsplanning; personeelsmanagement met inbegrip van functiebeschrijving, evaluatie en teamwork; projectmanagement; organisatieontwikkeling met procesmanagement en veranderingsbeheer en één thema te kiezen uit de thema's communicatie – met inbegrip van interne en externe netwerken –, informaticamanagement, financieel beheer, kwaliteitszorg en leerlingenbegeleiding.

Waar de decreetgever enkel maar een opleidingsniveau - hoger onderwijs van twee cycli - heeft bepaald, is het logisch, om aangeworven en nadien benoemd te worden als directeur van een centrum voor leerlingenbegeleiding, dat de betrokkene zowel op basis van verworven competenties - ervaring inzake leerlingenbegeleiding - als van formele vormingsvereisten moet bewijzen op haar of zijn verantwoordelijke taak voorbereid te zijn. De erkende specifieke vorming inzake leidinggeven maakt dan ook deel uit van het bekwaamheidsbewijs van een directeur, zoals het pedagogisch bekwaamheidsbewijs een onderdeel vormt van het bekwaamheidsbewijs van onderwijsgevend.

Men kan er immers redelijkerwijze van uitgaan dat niet alle houders van een diploma van het hoger onderwijs tijdens hun basisopleiding voldoende vertrouwd werden gemaakt met de meer managergerichte facetten die de functie van CLB-directeur heden ten dage inhoudt. Bij de oprichting van de CLB's werd immers een schaalvergroting doorgevoerd, waardoor veel grotere centra zijn ontstaan. Het spreekt vanzelf dat het leiden van een dergelijke entiteit een heel andere opdracht is dan het leiden van een vroeger PMS of MST-centrum. Mee daarom wordt aan de man-

daathoudende en vastbenoemde directeurs CLB, met ingang van 1 september 2003, een directeursvergoeding toegekend, die niet bestaat voor de onderwijsinstellingen.

Volgens de huidige regelgeving is het volgen van een dergelijke erkende opleiding inderdaad een decretaal bepaalde voorwaarde.

Mevrouw Helsen, wat u voorstelt inzake de vormingsplicht bestaat reeds in zekere zin. Zo stelt artikel 4, paragraaf 5 van het voornoemde besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2003 dat personeelsleden die tijdelijk worden belast met de vervanging van een personeelslid dat het mandaat van directeur niet echt uitoefent, niet moeten aantonen dat zij de erkende vorming inzake leidinggeven hebben voltooid, op voorwaarde dat de vervanging in het ambt van directeur minder bedraagt dan één schooljaar. De bedoeling van deze afwijking is toe te laten op een soepele manier kortlopende vervangingen te doen. Deze afwijking geldt echter niet voor vervangingen van langer dan één schooljaar en evenmin voor een tijdelijke aanstelling in een vacante betrekking, zij het dat mijn administratie voorlopig vrij soepel omspringt met concrete situaties. Ik neem het voorbeeld van een vervangende aanstelling die door het verdwijnen van de titularis plots een aanstelling in een vacante betrekking wordt.

Het uiteindelijke streefdoel is evenwel dat aan de decretale en reglementaire bepalingen wordt voldaan. Een uitbreiding van deze afwijking lijkt me niet aangewezen. Zoals daarnet gezegd gaat de filosofie van deze specifieke vormingsvereiste ervan uit dat men bepaalde competenties moet hebben verworven om op een kwaliteitsvolle wijze te kunnen fungeren als CLB-directeur. Het blijft dus zinvol om te vragen dat een nieuwe CLB-directeur reeds van bij zijn aantreden over deze competenties beschikt. Een aantal centrubesturen wijzen er trouwens op dat het volgen van de voorziene opleiding een zware tol eist van het personeelslid en op die manier de werking van het centrum belast. Dat roept de vraag op in welke mate een nieuw aangestelde CLB-directeur die pas de leiding over een centrum heeft opgenomen, een dergelijke vorming zou kunnen volgen zonder dat dit de werking van het CLB belast.

De invoering van dit onderdeel van het bekwaamheidsbewijs is sinds 1 september 2000 geleidelijk en

Vandenbroucke

met overgangsmaatregelen verlopen. Tot eind juni 2004 kregen tijdelijk aangestelde directeurs de kans om een erkenningsdossier in te dienen. Eind januari 2005 moeten ze de vorming daadwerkelijk hebben afgerond. De betrokkenen waren al geruime tijd op de hoogte van de spelregels en hebben ruim de tijd gehad om zich in orde te stellen.

Ik kan begrijpen dat het naderen van het reeds lang van tevoren aangekondigde einde van de overgangperiode tot enige ongerustheid aanleiding geeft, zeker als men weet dat het niet in orde zijn met de decretale bepalingen na de einddatum van de overgangperiode aanleiding geeft tot het van rechtswege en zonder vooropzeg beëindigen van het mandaat.

Het is me bekend dat een aantal centrumbesturen het hiermee moeilijk hebben, omdat ze voor langer durende vervangingen of voor vacante betrekkingen niet helemaal vrij een CLB-directeur uit hun personeelsbestand kunnen aanstellen, maar zich beperkt weten tot kandidaten die de vorming reeds achter de rug hebben. Het bestuur kan deze problemen voorkomen door een doordacht personeelsbeleid te voeren en de decretale bepaling aan te grijpen als een aansporing om personeelsleden die geïnteresseerd zijn om het ambt van directeur CLB in de toekomst op te nemen, de kans te geven tijdig de opleiding te volgen. Een dergelijk toekomstgericht personeelsbeleid zal, éénmaal de betrokkene is aangesteld als CLB-directeur, ongetwijfeld zijn vruchten afwerpen.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. Het is zeer duidelijk, wat niet wil zeggen dat ik er volledig mee akkoord ga. Ik vind het jammer dat we toch wel zeer beperkt maatregelen opleggen aan de CLB's. De praktijk toont aan dat dit in bepaalde situaties niet gunstig is. We moeten daarover ernstig nadenken.

Minister Frank Vandenbroucke: Ik ben gevoelig voor uw inspiratie. Dan gaat het nog niet over de concrete problemen, die er ook zijn. Anderzijds hebben we hier te maken met iets wat men weet en waarmee men nu in een aantal gevallen in een moeilijke situatie belandt. Ik vind dat wij dan niet te snel ons regelgevend kader moeten aanpassen.

Wat u zegt, is niet noodzakelijk verkeerd geïnspireerd. Soepelheid is nuttig. Destijds was ik hierbij helemaal niet betrokken, maar wat men destijds heeft gesteld, lijkt me niet onlogisch. Uw bezorgdheid is evenwel legitiem. De regel is nog niet zo oud, maar toch al een paar jaren bekend. Moeten we daar dan meteen weer van af? Die vraag doet me aarzelen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Marie-Rose Morel tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de inpassing van de lerarenopleiding in het structuurdecreet

De voorzitter: Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Morel tot de heer Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de inpassing van de lerarenopleiding in het structuurdecreet.

Mevrouw Morel heeft het woord.

Mevrouw Marie-Rose Morel: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, de vorige Vlaamse Regering heeft het aanhechtingsdecreet bij het structuurdecreet van april 2003 op de lerarenopleiding niet gelegaliseerd. Het inpassen van de lerarenopleiding in het structuurdecreet verloopt moeizaam. Tot op heden werd er niet eens een bachelor- of mastertitel toebedeeld. Tijdens mijn maidenspeech een tijd geleden heb ik ook al gezegd dat goed onderwijs begint bij goed onderwijzend personeel. U hebt me toen niet tegengesproken. U kent zonder twijfel het voorstel van het VVA om een driejarige opleiding tot educatieve bachelor in de hogescholen te organiseren en op universitair niveau een tweejarige opleiding tot educatieve master.

Mijnheer de minister, hoever staat het met het inpassen van deze zeer belangrijke opleiding in het structuurdecreet? Hebt u al contact gehad met het VVA? In mei vorig jaar is er namelijk een brief vertrokken naar alle partijvoorzitters. Ik hoop dat het Vlaams Blok niet de enige partij is die daarop heeft gereageerd.

De voorzitter: De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen: Mijnheer de voorzitter, ik zou graag de mening van het Vlaams Blok dienaangaande kennen.

Mevrouw Marie-Rose Morel: Dit is een vraag om uitleg en ik ben zeer geïnteresseerd in het antwoord van de minister.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mijnheer de voorzitter, dames en heren, in tegenstelling tot wat uit de vraagstelling zou kunnen worden afgeleid, zijn de lerarenopleidingen voor een groot deel wel geïntegreerd in de bachelor-masterstructuur.

De vroegere opleidingen van kleuteronderwijzer en -onderwijzeres, van onderwijzer en onderwijzeres en van geaggregeerde voor het secundair onderwijs type 1 werden omgevormd tot bachelor in het onderwijs met als toevoeging: kleuteronderwijs, lager onderwijs of secundair onderwijs. Het eerste jaar van de nieuwe bachelorsopleidingen is van start gegaan in september. Ook de voortgezette lerarenopleidingen, met name zorgverbreding en remediërend leren en buitengewoon onderwijs, aan de hogescholen kunnen worden omgevormd tot postinitiële bachelorsopleidingen of bachelors na bachelors. De erkenningscommissie buigt zich nu over de ingediende omvormingsvoorstellen.

De initiële academische lerarenopleiding als vervolgopleiding op een academische bachelors- of mastersopleiding moet een korte intensieve en praktijkgerichte opleiding worden. Er kan worden gedacht aan een specifieke lerarenopleiding waarin de academische bachelors kunnen doormaken. Er kan ook worden gedacht aan een model van een éénjarige vakmaster gecombineerd met een korte vervolgopleiding tot leraar. Deze korte vervolgopleiding tot leraar is geen educatieve mastersopleiding. In het studiegebied van de pedagogische wetenschappen zijn wel wetenschappelijke mastersopleidingen in de educatieve studies, de onderwijskunde of onderwijswetenschappen met een duur van 60 of 120 studiepunten. Dat gaat dan over het opleiden van onderwijskundigen, wat iets anders is.

De educatieve master wordt in sommige landen ontwikkeld. We moeten mijns inziens een onderscheid maken tussen het opleiden van onderwijskundigen en de vraag wat het betekent om leraar te zijn. Ik heb een paar dagen geleden een toespraak gehouden voor de nieuwe eengemaakte organisatie voor lerarenopleiders waarin ik acht stellingen heb ontwikkeld. Als u dat interesseert, kunt u dat opvragen bij mijn persdienst. Ik heb er provocerend gezegd dat de lerarenopleiding een beroepsopleiding is die niet per se lang moet duren. Ze moet wel in de praktijk worden gebracht. Laten we vermijden om te veel vanuit het aanbod langdurige opleidingstrajecten te organiseren. Ik wil echter niet opnieuw een eindeloos debat beginnen over de lerarenopleiding.

Mijn voorgangster, mevrouw Vanderpoorten, heeft heel wat voorbereidend werk gedaan. Ik wil daarop voortbouwen, maar tegelijk de discussie in een bredere context plaatsen van een meer omvattend concept van professionalisering en loopbaanontwikkeling van leraren. Op vrij korte termijn wil ik de belangrijkste actoren zien en wil ik voorstellen uitwerken voor de nog overblijvende knelpunten.

De voorzitter: Mevrouw Morel heeft het woord.

Mevrouw Marie-Rose Morel: Ik kan alleen maar toejuichen dat de minister met de betrokken partijen aan tafel gaat zitten.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Marie-Rose Morel tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de gelijkstelling van de opleidingsduur van de BaMa-opleidingen aan de Europese norm

De voorzitter: Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Morel tot de heer Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de gelijkstelling van de opleidingsduur van de BaMa-opleidingen aan de Europese norm.

Mevrouw Morel heeft het woord.

Mevrouw Marie-Rose Morel: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, zowel rector Oosterlinck als rector Van Camp hebben in hun openingsrede aandacht gevraagd voor de niet-geharmoniseerde opleidingsduur in Vlaanderen. We waren aanvankelijk tegen de herstructurering omdat we de studieduurverlenging hebben zien aankomen, maar nu staan we voor een voldongen feit. De herstructurering is er en wat we voorspelden, is grotendeels uitgekomen.

De VVA pleit voor de studieduurverlenging en heeft daarvoor argumenten op papier gezet. De diploma's zijn principieel gelijkwaardig, maar ze betogen dat dit op de arbeidsmarkt een ander paar mouwen is. Ze zeggen ook dat uitmuntende studenten zullen kiezen voor de tweejarige masteropleiding, en ik verwijs daarbij naar Nederland. Ze zeggen verder dat deze situatie de uitwisseling tussen de verschillende universiteiten en hogescholen bemoeilijkt. Meer nog, het hoofddoel van Bologna gaat aan ons voorbij.

Mijnheer de minister, ik had graag vernomen of er enig onderzoek is gebeurd naar de impact van onze unieke situatie tegenover de omliggende landen. Zo ja, kunnen we dit onderzoek inkijken? Bent u bereid de situatie te herbekijken te optimaliseren voor onze Vlaamse studenten?

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mijnheer de voorzitter, mevrouw Morel, ik wil beginnen met een en ander duidelijk te stellen. Er is geen Europese norm voor de duur van de masteropleidingen. De Bologna-verklaring spreekt over een tweecycli-structuur waarbij de duur van de opleidingen van de eerste cyclus, de bacheloropleidingen, ten minste drie jaar moet zijn. Andere doelstellingen van de Bologna-verklaring beïnvloeden op een indirecte manier wel de duur en de studieomvang van opleidingen. Transparantie, herkenbaarheid, wederzijdse erkenning van diploma's en graden vergen een voldoende mate van overeenstemming.

De vorige Vlaamse Regering is bij het nemen van een besluit over de omvorming van de bestaande opleidingen in de BaMa-structuur uitgegaan van het standpunt dat de bestaande studieduur behouden moest blijven. Op dat moment konden er aan de internationale vergelijkingen geen absolute

standaarden ontleend worden op grond waarvan een studieomvang van twee jaar voor alle initiële masteropleidingen noodzakelijk zou zijn. De Vlaamse opleidingsstructuur kent naast de initiële masteropleidingen ook postinitiële masteropleidingen zodat de studenten die behoefte hebben aan verdere specialisatie, dat traject kunnen volgen.

Daarnaast zijn er nog schakelprogramma's en voorbereidingsprogramma's in het geval de vooropleiding niet volledig is afgestemd op de masteropleiding. Met een masteropleiding van één jaar kunnen op die manier internationaal vergelijkbare standaarden gelden.

De vorige Vlaamse Regering had ook beslist om de internationale ontwikkelingen te volgen op het gebied van de studieduur van de masteropleidingen in relatie tot de kwaliteit van de opleidingen, de onderzoeksmasters en de doctoraatsopleidingen.

Mijn voorgangster, minister Vanderpoorten, heeft in de plenaire vergadering van het Vlaams Parlement van 15 oktober 2003 een alternatief voorstel ontwikkeld waarover kon worden nagedacht. Haar voorstel kwam neer op een stramen van 3 jaar bacheloropleiding en één jaar masteropleiding waarbij de masteropleiding dan vooral maatschappelijk zou zijn georiënteerd. Daarbij hoorde evenwel nog een optie om nog één jaar onderzoeksmasteropleiding bij te doen.

Zowel rector Oosterlinck als rector Van Camp vroegen in hun redes bij de opening van het academisch jaar op een genuanceerde wijze naar een verlenging van de duur van sommige masteropleidingen.

In de voorbereiding van de Bergen-conferentie in mei 2005 worden allerlei documenten voorbereid waarin een stand van zaken zal worden opge maakt met betrekking tot de invoering van de BaMa-structuur, de kwaliteitszorg en de erkenning van diploma's in de verschillende Bologna-landen. Daarnaast zal Eurydice zijn rapport 'Focus on the Structure of Higher Education in Europe' actualiseren. Die documenten zullen een actueel beeld geven van de evolutie en de ontwikkelingen op het gebied van de structuur en duur van de opleidingen binnen de Europese hogeronderwijsruimte.

Vandenbroucke

Er zijn vele factoren die de studieomvang kunnen beïnvloeden. Zo is er de discipline: heel wat disciplines kennen nu al tweejarige masteropleidingen. Verder is er de aard van de bacheloropleiding die breed of meer gespecialiseerd van inslag kan zijn en de aard van de masteropleiding die veeleer maatschappelijk georiënteerd of eerder onderzoeksgeoriënteerd kan zijn.

Het is duidelijk dat niet voor alle disciplines een structuur van 3 plus 2 nodig is. We moeten wel goed in de gaten houden of een structuur van 3 plus 1 de internationale mobiliteit tijdens de opleiding niet al te sterk belemmert. Daarnaast moeten we goed nagaan of een stapeling van opleidingen, zoals in de 3 plus 1 plus 1, de beoogde transparantie, herkenbaarheid en erkenning niet in het gedrang brengt. Een ander aspect is de financierbaarheid zowel in hoofde van de student als in hoofde van de belastingsbetaler.

Samen met de instellingen en de studenten en andere belanghebbende partijen en op basis van de bestaande voorstellen en van de Bergen-documenten, zal ik nieuwe voorstellen ontwikkelen. Wellicht zal dit leiden tot een meer gedifferentieerd systeem en structuur van kwalificaties en opleidingen. We moeten ervoor zorgen dat de gemiddelde feitelijke studieduur niet toeneemt. Er is natuurlijk een onderscheid tussen de feitelijke studieduur en de formeel vastgelegde. Als we zeggen dat de feitelijke studieduur niet mag toenemen, moeten we jongeren stimuleren om vroeger aan de slag te gaan en daarna als beroepsactieve mensen terug te komen voor een masteropleiding, als dat beter is voor hen en hun ontwikkeling. Er is een heel belangrijke randvoorwaarde: wat de structuur ook is, we moeten we de Bologna-doelstellingen voor ogen houden, namelijk transparantie, herkenbaarheid, erkenning, kwaliteit en mobiliteit. We zijn dus niet zo vrij te doen wat we willen. Ik denk dat de toekomst er een zal zijn met meer differentiatie en waarin het debat van 3 plus 1 of 3 plus 2 in een veel breder en genuanceerd verhaal wordt opgenomen. Mij interesseert vooral dat de feitelijke studieduur niet wordt verlengd, maar er zijn heel wat parameters om de feitelijke studieduur adequaat te maken en niet alleen de vraag van 3 plus 1 of 3 plus 2 voor een aantal opleidingen.

De voorzitter: Mevrouw Morel heeft het woord.

Mevrouw Marie-Rose Morel: Mijnheer de minister, het lijkt me heel verstandig dit richting per richting te bekijken. Ik denk niet dat men er zo maar met de grove borstel doorheen kan.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 17.37 uur.*

HANDELINGEN

De handelingen zijn het woordelijk verslag van de plenaire vergaderingen en van de in openbare commissievergaderingen gehouden interpellaties en vragen om uitleg.

Ze worden in twee edities uitgegeven:

- de eerste, met witte kaft, bevat de handelingen van de plenaire vergaderingen;
- de tweede, met witte kaft en met bovenaan links de letter C met een chronologisch volgnummer, de vermelding van de commissie met het volgnummer van de vergadering per commissie, bevat de handelingen van de in openbare commissievergaderingen gehouden interpellaties en vragen om uitleg. Per commissie en per vergadering wordt een editie van de handelingen uitgegeven.

FIN : Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting
SFIN : Subcommissie voor Financiën en Begroting
BRU : Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand
BIN : Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden, Bestuurszaken, Institutionele en Bestuurlijke Hervorming en Decreetsevaluatie
WON : Commissie voor Wonen, Stedelijk Beleid, Inburgering en Gelijke Kansen
BUI : Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme
OND : Commissie voor Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie
CUL : Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
WEL : Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
ECO : Commissie voor Economie, Werk en Sociale Economie
SWAP : Subcommissie voor Wapenhandel
LEE : Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed
SLAN : Subcommissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid
OPE : Commissie voor Openbare Werken, Mobiliteit en Energie

